

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

VOL. LIX Kovas — March 29, 1974 Nr. 25

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

JAV IR EUROPA

Dirbtina ar tikra krizė jų santykiuose?

Prezidento Nixono dramatiškas pareiškimas Chicagoje, kad jo numatytas susitikimas su Europos valstybių viršūnėmis turi būti atidėtas negalint susitarti dėl bendrų tikslų, gali būti aiškinamas visų pirma vidaus politiniais sumetimais. Sekmingai užsienio politikai reikalingas stiprus prezidentas, todėl kalbos apie jo nušalinimą tik kenkia viso krašto reikalams. Galimas daiktas, kad prezidentas tai iš tikro turėjo galvoje, tačiau antra vertus JAV santykiai su Europa nėra visai sklandūs ir iniciatyva jiems pagerinti yra skubiai reikalinga.

Apie tuos santykius kalbant reikia atsiminti, kad jiems pagrindą davė Sovietų Sąjungos grėsmė. Vakarų Europa pati viena negalėtų sekmingai pasipriešinti sovietų invazijai. Iš kitos pusės sovietų išgalėjimas visoje Europoje jų naudai

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

paverstų jėgų balansą ir todėl JAV yra nepriimtinas. Taip bent atrodė 1949 metais, iškūriant Šiaurės Atlanto Sutarties Organizaciją, trumpai vadinamą NATO.

Nuo to laiko daug kas pasikeitė. Visų pirma Europa labai sustiprėjo ūkiškai. Tiesa, kurta Bendroji Rinka dar neprivedė prie politinės vienybės, tačiau prie to lėtai einama. Teoriškai Vakarų Europa, jei galėtų ir politiškai susijungti gali būti tiek pat galinga kiek JAV ir Sovietų Sąjunga. Antra, sovietams dabar labai rūpi santykiai su Kinija ir todėl jie bent laikinai turi atidėti visas svajones apie pasistūmėjimą Europoje. Trečia, JAV ir Sovietų Sąjunga turi bendrų interesų, kurie verčia jas laikytis nusistovėjusio status quo. Ketvirta, prasidėjusi energijos krizė įrodė, kad Europai reikalingas glaudesnis bendravimas su arabų kraštais negu JAV-bėms.

Turint visa tai galvoje nesunku suprasti, kad nustatyti vieną tikslą ir suderinti politiką nėra lengva. Atgal žiūrint kooperacija su Amerika Europai bent ūkiškai buvo nepaprastai naudinga, tačiau ateityje europiečiams norėtųsi daugiau nepriklausomybės, laisvų rankų atskiram žaidimui, leidžiančiam pasinaudoti susidariusia padėtimi. Toks žaidimas gali atnešti trumpalaikės naudos, tačiau ilgai gali būti pavojingas, nes jis veda prie vadinamos 'Finlandizacijos', susuominimo, atseit, Europa galės laisvai tvarkytis kaip Suomija, būtent tiek, kiek tai neprieštarauja sovietų interesams. O toks likimas galėtų Europą greitai ištikti, jei ji atsakytų JAV karinės apsaugos, jų atominio skėčio.

• Pranas Budrys, gyvenantis Rochesteryje, N. Y., paaukojo per ALT Rochesterio skyrių Lietuvos laisvės kovai paremti 1000 dol.

Pranas Budrys, antrojo karo tremtinys, gimęs 1917 metais Užšvenčio vals., Šiaulių apskrityje nėra joks turtuolis, baigęs tik pradžios mokyklą. Lietuvoje buvęs darbininkas.

Tai jautrios sielos vyras, mėgstantis poeziją ir labai gražiai prisiminęs Lietuvos nepriklausomybės laikus, o ypač gražiai atsiliepiąs apie Lietuvos kariuomenę, kurioje teko jam atlikti karinę prievolę. Rochesteryje jis dirba mokyklose, kaip mechaniko padėjėjas, taiso pečius ir atlieka įvairius remonto darbus.

Tai pavyzdingas lietuvis patriotas. Skaito mūsų spaudą, lankosi visuose parengimuose ir niekad negailėjo pinigų lietuviškai veiklai paremti. Šią stambią auką įteikdamas Alto skyriaus valdybai, jis pareiškė: "Šiuos pinigus iš savo nedidelių sutaupų skiriu Amerikos Lietuvių Tarybai, kad ji galėtų daugiau botagų įsigyti ruskiams iš Lietuvos varyti. Matau, kad Altas ir Vlikas atlieka didelį Lietuvos vadavimo darbą, kad mūsų šaukimo ruskiai bijo ir kad reikia daug pinigų Lietuvos laisvės kovai. Tikiuosi, kad ir kiti lietuviai daugiau aukos."

kad amerikiečių bei sovietų armijos Vokietijoje neleidžia jai vaidinti pirmaujančios rolės, kuri jai faktinai priklausytų, Europoje. Pagaliau ir Brandto OSTPOLITIK pasisekimas priklauso nuo amerikiečių pasilinkimo Europoje. Palikta viena Vakarų Vokietija netektų bet kokios laviravimo galimybės. Todėl nenuostabu, kad prezidento grasinimas Chicagoje palyginti greitai atnešė gerų vaisių: vokiečiai žada padengti visas JAV kariuomenės Vokietijoje išlaidas.

AR JONAS KRUKONIS
PALIKO MILIJONĄ?

Patersonė, N. J. kovo 18 policija kambaryje rado negyvą Joną Krukonį. Jis buvo miręs savo kambaryje. Buvo apie 80 metų.

Velionis, prekiaudamas akcijomis, buvo praturtėjęs ir prieš keletą metų visą savo turtą buvo užrašęs Lietuvių Fondui, kad tą turtą tvarkytų ir skirtų stipendijas mokslus einančiam jaunimui.

Tąsyk to turto buvo apie milijonas dolerių.

MIRĖ DR. KAZYS
NASVYTIS

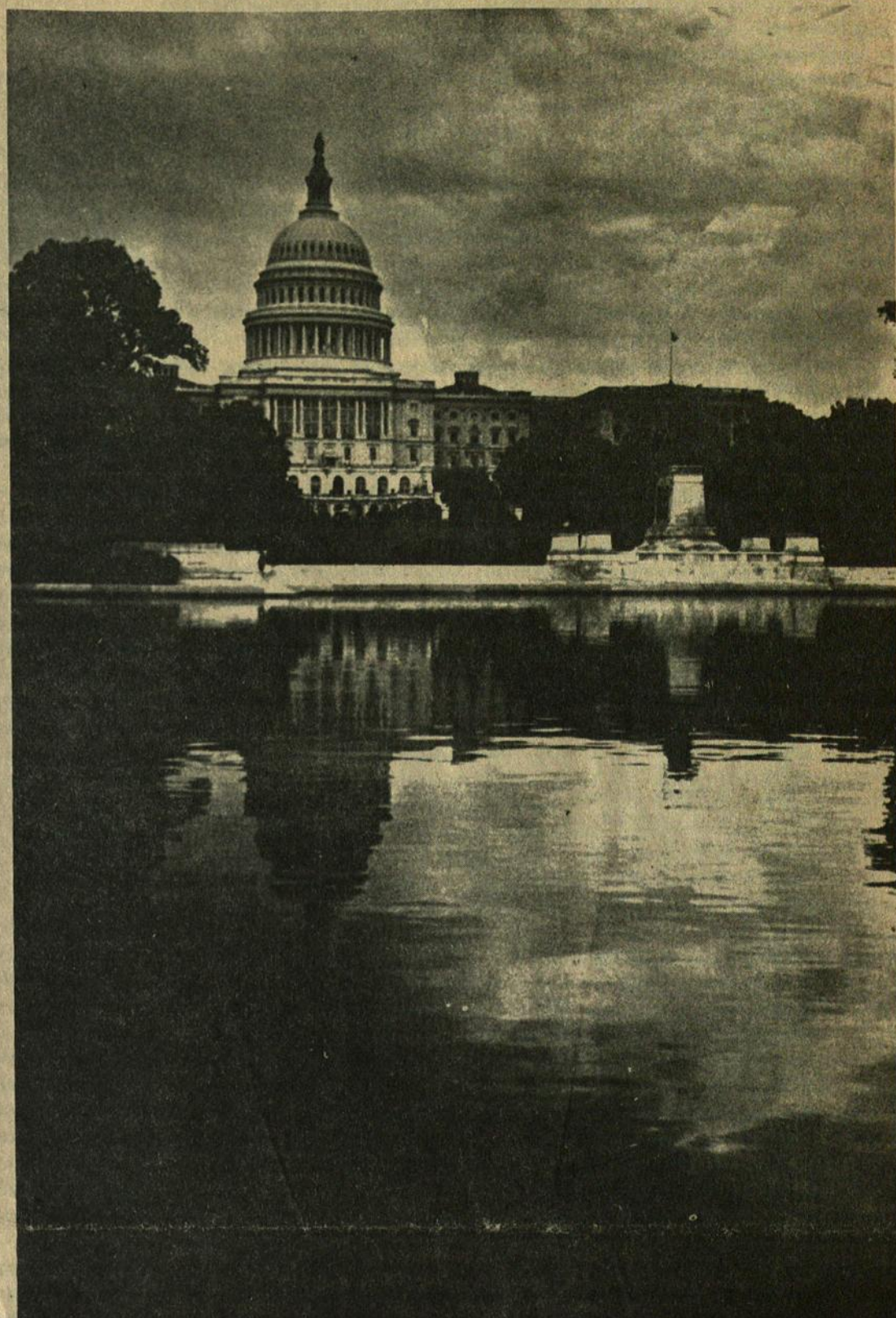
Kovo 13 d. ok. Lietuvoje mirė dr. Kazys Nasvytis, 78 m. amžiaus.

Velionis buvo baigęs Berlyno universitetą ir ten pasižymėjo moksliniais straipsniais apie hormonus. Nepriklausomoje Lietuvoje buvo kariuomenės gydytoju. Bolševikams okupavus Lietuvą, buvo suimtas ir ištremtas į Sibirą. Po karo leidus grįžti į Lietuvą, pradžioj dirbo Vilniaus krašte, o išėjęs į pensiją, apsigyveno Vilniuje.

Velionis paliko dukterį, dirbančią Vilniaus televizijoje ir du sūnus architektus.

Clevelande gyvena velionies du broliai — Steponas ir Antanas Nasvyčiai.

• Dail. prof. Adomo Varnos 95 metų sukakties minėjimas - akademija įvyksta balandžio 6 d. 7 v. v. Lietuvių Tautiniuose Namuose Chicagoje, 6422 So. Kedzie Ave.,

JAV Kongreso rūmai Washington, D.C.

vių Tautiniuose Namuose, 6422 So. Kedzie Ave., Chicagoje.

Programoje: minėjimas-akademija. Pagrindinę kalbą pasakys dail. prof. Vytautas Jonynas. Sveikiniškai. Meninė dalis — solistai D. Stankaitytė ir S. Baras, Akomp. A. Vasaitis. Dail. prof. A. Varno dailės kūrinių apžvalginė paroda. Įsistatoma apie 60 kūrinių. Kryžių rinkinys, pavidžių rinkinys, jo pieštų pinigų ir pašto ženklų pavyzdžiai. Paroda vyks balandžio 6-14 d. Savaitgaliais atidaro nuo 10 v. ryto iki 9 val. vak. Darbo dienomis nuo 6 v. v. iki 9 v. v.

Rengia — Amerikos Lietuvių Dailininkų Sąjunga.

MELAIS NEGYVENAMA

RIMAS DAIGŪNAS

Ir vėl tenka paliesti temą, kuri stebina laisvąjį pasaulį. Tai ištremto iš savo krašto rašytojo tema, tai Aleksandro Solženicino idėjinio palikimo problema Sovietinėje valstybėje. Ar disidentizmas dvasia išgašo, garsųjį ir nesutramdomąjį nobelininką brutaliai išmetus iš jo tėvynės? Jeigu po Solženicino ištremimo išgaltų kapu tyla, atrodytų, kad disidentizmas nebuvo visuotinė idėja, palietusi geriausių bei sąžiningiausių sovietinių intelektualų smegenis. Taip nėra. Ypatinai gerai informuotas Los Angeles ir Washingtono dienraščių korespondentas Murray Seeger pateikia davinį, kurie rodo, kad Solženicino idėjinis palikimas stiprus ir našus.

"Samizdato" būdu išleista, pasirodė 180 puslapių knyga "Melais negyvenama". Tai režimo atakų bei įvykių kronika, kurie suponavo privertiną rašytojo egzilę. Knygą įvadą parašė garsusis fizikas, kuriam dabar atiteko vadovauti disidentų judėjimui, Andriejus Sacharovas. Jam patalkino mokslininkas matematikas Igoris Šafarevičius. "Melais negyvenama", įrašė tremiamas rašytojas savo atsisveikinimo manifeste. Šis sakinytas tapo naujos "samizdato" knygos pavadinimu. Sacharovas ir Šafarevičius rašo, kad knygoje dokumentuojama vyriausybės akcija, kada brutaliai, be teismo iš Solženicino atimta pilietybė, įvykdytas ištremimas.

Laisvam pasauliui, paremtam įstatymu ir teise, neįmanoma to suprasti, kad vyriausybės aktu gali būti valstybės pilietis "nupiliatintas", išbloktas į užsienį. Tai tipingas stalininio teroro atkartojimas.

"Administracinis potvarkis neatplėš Solženicino iš jo tėvynės, kaip lygiai neatplėš Solženicino iš rusų literatūros jo išmetimas 1969 metais iš sovietinių rašytojų sąjungos", tvirtina knyga. Leidinyje sudėta 199 laiškai, kurie yra tipinga režimo orkestracija: pritarimo pareiškimai. Idėti 39 laiškai, kuriais buvo remiama rašytojo pozicija. Šie laiškai nepasirodė sovietų spaudoje. Nuomonių konfrontacija buvo užgniaužta. Režimo kontroliuojamoji spauda ėmė tikrai jai naudingą medžiagą. Tipingas diktatorinis vaizdas!

Iš leidinio paaiškėjo, kad Maskva šantažavusi Prancūzijos prezidentą G. Pompidou, pranešdama jam apie L. Brežnevo vizito atšaukimą. Mat Solženicino raštai spausdinami Paryžiuje. Maskva galvojusi, kad Prancūzijos valdžia galinti administraciniu potvarkiu uždrausti Paryžiaus YMCA organizacijai spausdinti A. Solženicino knygas. Tai buvo naivios Maskvos viltys.

Leidinio "Melais negyvenama" pasirodymas priminė idomą 1966 metų "Samizdato" leidinį apie rašytojų (Nukelta į 2 psl.)

Dail. Adomas Varnas, kurio 95 metų amžiaus sukakties proga Chicagoje rengiama apžvalginė paroda ir akademija, savo studijoje su mokine Vijiūne. Minėjimas - akademija įvyks Lietuvių Tautiniuose Namuose Chicagoje, 6422 So. Kedzie Ave., balandžio 6 d. 7 v. v. Rengia Amerikos lietuvių dailininkų sąjunga.

Vytauto D. šaulių rinktinės Chicagoje iškilmingo susirinkimo, minint šaulių sąjungos įkūrėjo Putvio sukaktį, garbės prezidiumas. Prie mikrofono kalba teis. A. Budreckas. Sėdi: pirm. V. Išganaitis, kun. kleb. A. Zakarauskas, kun. J. Borevičius, A. Valatkaitis, A. Juškevičius, J. Jasaitis, Tamulis, K. Milkovaitis ir B. Klimavičius. C. Genučio nuotrauka

CHICAGOS ŠAULIAI GYVAI VEIKIA

Vytauto Didžiojo šaulių rinktinė atšventė Vlado Putvio, šaulių sąjungos įkūrėjo 45-tą mirties sukaktį, š. m. kovo mėn. 10 d., Vyčių salėje. Šventė buvo, tikra žodžio prasme, kultūrinė puota ir stipri tautinė atgaiva. Per visą, kelių dalių programą, tęsėsi aiški, stipri tautinė vedamoji mintis. Visa šventės programa buvo it tautinio šaltinio vandens šaltinis pateiktas pavergtos Lietuvos vaikams likimo pasmerktiems nešti pilko didmiesčio, skubios niveliacijos dalį... Šventėje dalyvavo arti keturi šimtai asmenų, apie trečdalis šio skaičiaus netilpo į salę, grįžo nuo durų namo. Reiškia, Vytauto Didžiojo rinktinė sparčiai auga, plečiasi ir jai jau reikia erdvesnių patalpų... Šventėje dalyvavo ir kitų kuopų

šaulių atstovai, jų vėliavos su garbės sargybomis. Gen. Daukanto jūros šaulių atstovai, pirm. Br. Klimavičius, Cicero jūros šauliai, pirm. K. Milkovaitis, visa eilė kviestinių svečių, visuomenės atstovų. Šventės nuotaką ryškino skoningai dekoruota salė, prie centrinės sienos buvo pastatytas Vl. Putvio portretas, apdėtas gyvų gėlių puokštėmis, sienos dekoruotos tautiniais ženklais ir raštais.

Akademiją atidarė ir įžanginę kalbą pasakė pats rinktinės pirmininkas, didžiai nuopelningas šaulių sąjungos žmogus, Vl. Išganaitis kvietė šaulius sekti — Vlado Putvio tautinės ideologijos, tautinio pasišventimo keliu, šventai tikėti Lietuvos laisvės idealu ir jį puoselėti. Jo kalba skambėjo ryžtu, buvo uždeganti. Visų dalyvių atsistojimu buvo pagerbti kovojusieji — žuvusieji už Lietuvos laisvę, atsiminti, pagerbti ir dabar dar kenčiantieji Sibiro taigose. Pagerbti — apdovanoti ir šaulių sąjungai nusipelnusieji rinktinės šauliai. Garbės ženklai buvo prisegti šiems šauliams: K. Bubiniui, A. Bendoraičiui, J. Kaunui. Atžymėti ir du jaunieji: R. Tričytė ir R. Orentas, jiems prisegti šaulių tarnybos ženklai. Garbės ženklus prisegė S-gai daug pasidarbavę-nusipelnę šauliai: A. Valatkaitis ir St. Čečevičienė.

Kun. A. Zakarauskas, Marquette parko liet. parapijos klebonas, kuopos vadovybės asistuojamas, priėmė šaulių priesaiką, kurią davė net 76 naujai įstoje šauliai. Tad šiuo metu Vytauto Didžiojo rinktinėi priklausau jau keturi šimtai šaulių. Daugumas jų uniformuoti, visi yra giliai tautiniai sąmoningi, tautinė ištikimybė ginkluoti, — pilna šio žodžio prasme yra tautinė tvirtovė!

Buvo pateikta ir meninė programa, ją atliko patys šauliai saviveiklininkai. Pa-

sigėrėtinais padainavo oktetai: vyrų vadovaujamas muz. N. Kūlio ir moterų — A. Gabalienės. Šaulių dainos pastangos buvo įvertintos — publika jiems ilgai ir skardžiai plojo. A. Budreckas, su poetiniu įsijautimu paskaitė savo naują eilėraščių, dedikuotą V. Putviui. Šaulys J. Petrauskas, su tautiniu, pietiniu nusiteikimu, dedikuotą V. Putviui. Poemą. Al. Brinka profesionaliai atliko monologo ištrauką iš poemos "Žmogus be tėvynės". Visą meninę programą žadino ir gaivino tautinį jausmą.

Buvo ir skanios vaišės, kurias gamino pačios šaulės. Su savo nenuilstama vadove, St. Čečevičiene priešakyje, it bitelių spečius tik lakstė po salę, apie stalus, vis patarnaudamos svečiams.

Nebeieškalo sakoma: idėja gyvena, jei yra kas jai pasišvenčia. Nebeįtina, kad ir Chicago šauliai bus stiprūs ir vis augantys, kol bus tokie vadovai kaip: Vl. Išganaitis, St. Čečevičienė, A. Budreckas, J. Petrauskas, A. Brinka, J. Kaunas ir kiti. Ryžtas ir išvermė telydi juos!

Z. J.

TORONTO

TALENTŲ POPIETĖ

Lietuvių Namų moterų būrelio sekmadienio popietė, įvykusi šių metų kovo 17 d., sutelkė apie 450 svečių. Pirmininkė A. Jankaitienė pradėdama džiugiai pasveikino gausiai susirinkusius ir nusakė kuriam tikslui ši popietė buvo suorganizuota. Šalia vaišių, kurios buvo gražiai paruoštos, programoje buvo naujų talentų ir vyresniųjų pasirodymas. Leta Vaitonytė, Nataliutė Slivinskaitė ir Algis Balsys padėklamavo po porą eilėraščių; Dana Jokūbaitytė ir Ilona Paškauskaitė paskambino pianinu, Anita Urbonaitė pašoko keistą šokį, kuris neturėjo paba-

Dr. Stepono Biežio: 'Būkite sveiki'

Š. m. balandžio 6 dieną yra dr. St. Biežio mirties pirmosios metinės. Kai tą dieną bus uždegta maldos žvakė ant altoriaus, o ant kapo bus padėta atminimo gėlė — viskas Chicagoje — teprisijungia prie to viso šie mano prisiminimo žodžiai. Šie žodžiai ne mano vieno. Juos sakau viso Susivienijimo vardu. Tai yra vardu visos didžiulės lietuviškos šeimos, kurioje dr. Biežis ilgą laikotarpį praleido nuo savo jaunimėlio (1917 metų) iki aukštos senatvės (1973 metų).

Prieš metus dr. Biežį laidojant buvo duotas jo žodinis portretas, kuriame vaizdavom jį giedriais, gražiais žodžiais iš kurių jis kilo brangiu žmogumi. Tam brangiam žmogui, išskaičiavę jo elgėsi ir veiklą, sudėjom prie jo karsto pagarbą ir padėką. Tačiau šiandien vėl jis tartum paliečia mano petį, jautriai primena pasakyti, kas nepasakyta — pabrėžti kas yra kad ir paprasta bet labai vertinga, neišmatuojamai brangu.

Tat, kas gi buvo ta velionio vertybė?

Šiandien ypač tiesiai, ryškiai velionį Biežį matom tada gyvųjų tarpe išsiskyrusį tarp daugelio, kaip draugą, retai sutinkama draugą žmonių giminę. Jis buvo gero noris savo pacientams, gero linkis savo aplinkos bičiuliams, vien gerais tikslais vedamas ir visame visuomeniniame gyvenime. Tai atsispindėjo jo veido gerume, taip pat jo kalbose — viešai daugeliui, ar dialoguose su paskirais žmonėmis.

"Kalbėkim kaip žmonės" — tai žodžiai atnešti iš var-

gos. Aldona Biskytė pagrojo akordeonu. Tikrai buvo džiugu matyti ir gėrėtis mūsų jaunų talentų pasirodymu. Iš vyresniųjų porą eilėraščių su giliu įsijautimu perdavė J. Rukšienė. Maloniai buvo sutikta "Aukuro" vaidybos teatro režisorė E. Kudabienė linksmai nuteikusi klausytojus su J. B. Arūno feljetonu "Mėlynas horizonto klubas".

Pabaigai buvo suvaidinta ištrauka iš V. Alanto komedijos "Šiapus uždangos". Vaidino E. Kudabienė ir M. Kalvaitienė. Po programos svečiai buvo pavaišinti ponų skaniai pagamintais tortais ir kavute. Loterija, kuri buvo gausi vertingais laimikiais, pravedė G. Butkienė. Gautas pelnas skiriamas vienos Lietuvių Namų saliuokės, talpinančios apie 150 asmenų, puošniam įrengimui. Vykusiai ir aiškiai lietuvių kalbos diktacija programą pranešinėjo Snieguolė Valiūnaitė. (P)

gingo bet ir išmintingo Pavenėžio apylinkių sodžiaus. Dažnai išgirdavom juos ne iš ko kito, o vien iš dr. Biežio, kai tik kur kada kas krypdavo į gudrumą, piktumą ar paikumą.

išleistos 1953 metais, pavadinimas: BŪKITE SVEIKI. Būkite sveiki — tai jo linkėjimai, kaip gydytojo, gerai žinančio ir suprantančio kuo žmogus yra turtin-gas ir ką dažnai žmogus pa-

A.A. Dr. Steponas Biežis.

Vėl gi, ne kas kitas, o vien dr. Biežis laiku ir vietoje pagirdavo užsipelniusį, sakdamas: "tai va, smagu, kad pakalbėjai kaip žmogus."

Tad nebesunkiai pastebim, kad velioniui Biežiui "žmogus" buvo ne tik išskirtinas gyvasis padaras bet taip pat nešališkas mastas, kuriuo jis vertino tarpusavio santykiavimą. Nebesunku tuoj čia pat išvesti, kad dr. Biežiui žmogus be "draugo" sudėties buvo nebevisai žmogus, nors ir tokio neatstumdavo, ir tokiu turėdavo geras pakantumo atsargas.

Susivienijime Lietuvių Amerikoje-man susitinkant su dr. Biežiu nuo 1930 metų, o glaudžiai dirbus su juo vadovaujantiose pareigose nuo 1940 metų, rodos, esu tapęs tvirtu liudininku kalbėti apie velionį, kaip draugą Steponą. Mudviejų draugystė buvo ir lieka išimtina, nepakartojama tuo, kad ne mažiausia juoda katytė nebuvo perbėgusi skersai mūsų kelio. Nėra buvę nė užgaunančių vienas kitą aštrumų, ko galime būtų laukti blogų nuotakų, ar didelių įtampų momentais. Taip kad "žmogaus — draugo" žodžiai liko lygybė, pilnoj ir lygsvarj.

Dr. Biežis dirbo daug darbų, o iš jų visų yra vienas, kuris liko mums knygos pavidalu, galimas dalykas, ilgiausiai išliksiančiu jam pačiam ir paminklui, tai jo aiškinimai apie žmogų, tiksliau kalbant, apie žmogaus sveikatą. Tos knygos,

aikvoja dėl neišmanymo ar dėl vien neapdairumo. Amerikiniame gyvenime dr. Biežis matė labai aiškiai dolerio jėgą, pavergiančią žmogų. Štai jo paties žodžiai:

"Žmonės kažkaip jau nuo seniai yra įtikėję dolerį, kurį daugelis laiko vyriausiojo gyvenimo tikslu". "Panašiais atvejais dažniausiai ir labiausiai nukentčia sveikata". "Prisigaudžius dolerių, vis dar stengiantis juos didinti, taupoma, gyvenama didžiausiame skurde, pusbadžiu". "Tuo tarpu žmonės rimčiau pagalvoję galėtų prieiti išvados, jog ne doleris, bet sveikata žmogui atneša didžiausią palaimą".

Čia dr. Biežis primena ir žmonių patarę — "Doleris pasidaro tikruoju žmogžudžiu".

Toje savo knygoje "Būkite sveiki", autorius žmogaus gyvenimą yra padalinęs į tris laikotarpius. Jis sako: "Drabužį dėvime sulig sezonu, taip ir žmogus turėtų gyventi sulig amžiaus sezonu. Jaunystė yra judesio aktyvumo sezonas, pusamžis — nusistovėjimo ir subalansavimo sezonas, o senatvė — sulėtėjimo ir išminties sezonas. Kas tu sezonų tvarkos laikosi, tas daug ilgiau ir laimingiau gyvena."

Netoli šių žodžių, kiek vėliau, jis pabrėžia visu ryškumu: "žmogus yra pats savo gyvenimo kapitonas."

Dr. St. Biežio "Būkite sveiki" knyga yra tartum paskutinis jo draugiškiausias patarimas ir patarnavimas mums, tačiau neužmirštinas niekam ir niekada. O su tuo tebūna neužmirštas pats knygos autorius, kuris tikrai "kalbėjo kaip žmogus", kaip žmogus-draugas.

Povilas P. Dargis
SLA Prezidentas

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMA**
MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

Skaitykite ir platinkite

DIRVA

MELAIS

NEGYVENAMA...

(Atkelta iš 1 psl.)

Juliaus Danielio ir Andrejaus Siniavskio teisma. Leidinio parengėjai, Aleksandras Ginzburgas ir Jurijus Galanskovas pateko į kalėjimą, kur J. Galanskovas skubomis buvo numarin-tas.

Detalės, kurias mini Mur ray Seeger, nurodo, kad tuo tarpu disidentų veikla Sovietų valstyboje drąsi, paveiki, ryžtinga. Teroro priemonės, nėra abejonės, pakreips tą veiklą viena linkme ar kita, bet vargu ar ją numarins. L. Brežnevas, norėdamas įvesti savo valdosa kapų tylą, privalo stvertis stalininio teroro. Tokiu atveju čekistinė giliotina pareikalautų dešimčių tūkstančių galvų. Esant šios dienos sąlygoms, kada geležinė uždanga šiek tiek praplėsta, Brežnevas nedrįs galvažudžiauti. Disidentų tramdymo akcija bus ir liks kaip bailus, pasalūniškas kerštamasis individualizmas.

Kaip ir visad laisvės kovose, pagal mūsų Vinco Kudirkos tvirtinimą, vieton vienos nukirstos galvos gimsta kelios naujos. L. Brežnevas pakankamai senas, kad jam vertėtų stiprinti saavo sosto pamatus naujų kaukuolių kalnais. Jis norėtų šildyti savo sosto ausis suglaudęs, ne kruvinais kumščiais mojuodamas.

Šios prepozicijos tolimai istorijai paliudys, kad Solženicino tezė "melais negyvenama" yra galinga priemonė melams griauti. Atsargiai ir gana begėdiškai JAV lipdomoji "detentė" su melų režimo valstybe, tuo tarpu, vystosi "melais negyvenama" tezės ženkle.

DIRVA THE LITHUANIAN NEWSPAPER

Telephone: (216) 431-6344
6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
MAILING ADDRESS

P. O. Box 03206, Cleveland, Ohio 44103

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILTIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

ASSOCIATE EDITOR ALEKSAS LAIKONAS

DIRVA ISEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA METAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŪRA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAUS PRAŠANT • PAVARDE PASIRAŠYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREIŠKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

REDAGUOJA: VYTAUTAS GEDGAUDAS IR ALEKSAS LAIKONAS

BIMBA ENKAVEDISTO KAILYJE

Enkavedisto pareigos reikalauja žiaurumo ir gudrybės. Bolševikinio laikraščio 'Laisvė' redakcija privalo būti enkavedistiškos pakraipos. Kitaip tokių redaktorių Vilniaus bolševikiniai vadovai nerespektuos, nesutins joms propagandinių rašinių.

Žiaurumo Antanui Bimbai tikrai netrūksta, bet dėl gudrybės jau galima būtų suabejoti. Štai faktai:

I Ameriką atvyko iš Sibiro ištremimo Jonas Kreivėnas. Nuo 1940 metų jis buvo kalinamas, tampomas po priverstinių darbų stovyklas. Atvykęs Amerikon J. Kreivėnas neslėpė savo vargų. Kukliai ir santūriai jis papasakojo spaudai apie savo gyvenimo sunkmečius. Iš jo papasakojimų matyti sovietinio žmogaus beteisškumas, sovietinių kalinimo įstaigų žiaurybės. Prieš J. Kreivėno atpasakotus faktus sukilo... Antanas Bimba! Aštuoniasdešimt vienerių metų seneliukas aršiai šoko ginti sovietinės santvarkos "prašmatnybes". Štai kokį metodą jis nutvėrė savo gynybai paremti — A. Bimba rašo savo raudonoje "Laisvėje";

"Kuomi gi Jonas Kreivėnas buvo smetoniniais laikais? Ogi 'policijos nuovados kapitonu Vilkaviškyje', pasižymėjęs nežmoniškumu ir žiaurumu, vadinasi pilnai nusipelnęs aštriausios bausmės."

Net nežinodamas, kad Nepriklausomos Lietuvos laikais policija neturėjo "policijos kapitonų", A. Bimba svaidosi iš piršto išlaužtais "tvirtinimais". Iš kur, A. Bimba žino, kad J. Kreivėnas "pasižymėjęs nežmoniškumu ir žiaurumu"? Kuo jis gali savo kaltinimą paremti? Ar GPU ir NKVD pateikė J. Kreivėno "bylą"? A. Bimbos informacijai? Ar A. Bimba žino, kad Lietuvos policija neturėjo nė progų rodyti "nežmoniškumą bei žiaurumą", nes veikė įstatymo ribose ir galėjo elgtis tik-tai įstatymo nustatyto proceso keliu. Atrodo, A. Bimba sumaišė enkavedisto saualiaivimus su įstatymais tvarkomos valstybės teisėtvarka! Toks A. Bimbos "tvirtinimas" yra šmeižtas, už kurį 'Laisvės' senukas trauktinas į kaltinamųjų suolą. Argi A. Bimba nežino, kad stalininio periodo teroro aukos netgi ir sovietinių teismų yra reabilituojamos, jų kaltės nurašomos, nes tokių 'kalčių' nebuvo. Angarietis, Putna, Kapsuko žmona... jų vardų tūkstančiai, gavo kulkas pakaušinė. Už ką? Už "nežmoniškumą ir žiaurumą"? Visai ne! Tai buvo sovietinio režimo nežmoniškumas ir žiaurumas. Tokį nežmoniškumą A. Bimba stengiasi apginti. Jis pikt džiūgauja, kad J. Kreivėnas "pilnai nusipelnęs aštriausios bausmės". Lietuvos

policijos pareigūnas kovojo su kriminalais, jam nebuvo pavesta nė sekti Bimbos bendraminčių, pogrindinių bolševikėlių, nes tai buvo politinės policijos pareigos. Tat ir iš šio punkto pažiūrėjus, argi Bimba nori kovoti už kriminalistų teisę nusi-kalsti? Kas davė A. Bimbai teisę nutarti, kad J. Kreivėnas "pilnai nusipelnęs aštriausios bausmės"? A. Bimba nėra teisėjas, kuris susipažinęs su J. Kreivėno, kaip eilinio policijos pareigūno, veikla. A. Bimba nėra ir jury narys, kuris teismo proceso metu susipažintų su byla. 'Laisvės' redaktorius išsišoko su savo sprendimu kaip įžulus 'teisėjas' pasivadinėlis. Pats faktas, kad J. Kreivėnas nebuvo nužudytas, nukankintas Rainių pušynėlio kankinimo būdu, bet "tikrai" įkalintas ir ištremtas, rodo, kad J. Kreivėnas kentėjo ne už savo 'nežmoniškumą', bet už savo eitais pareigas Lietuvos policijoje. Tai buvo garbingos pareigos saugoti visuomenę nuo nusikaltėlių.

Ryškiausias savo barbarizmu yra 'Laisvės' išvedžiojimas, kad J. Kreivėnas "ne-labai jau kentėjęs"! Rašo 'Laisvės' bolševikas: "J. Kreivėnas nebuvo sargų sušaudytas ir paliktas muselems, kaip kiti kaliniai, skaniai pasivaišinti, bet išliko gyvas."

Štai jums scena, kuria A. Bimba pasiruošęs pasidžiaugti: "Sibiro taigoje, sargų dar nepribaigtas, guli ant samanų išsekęs kalinys ir muselių spiečiai skaniai vaišinaisi jo krauju..."

Laimė J. Kreivėnas nepasidavė Bimbos muselems, bet išgyveno kalinimo vargus ir net pasiekė laisvą pasaulį liudyti apie A. Bimbos ir jam panašių garbinamos santvarkos barbariškumą.

PARAMA MŪSŲ SPAUSTUVEI ATNAUJINTI

Naujai įsigytos rinkimo mašinos skolos išmokėjimui padėti užbaigti po 10 dol. atsiuntė:

- Juozas Žvynys, Chicago, Ill.
- Julius Kazėnas, Cleveland, Ohio.
- A. Valavičius, Los Angeles, Cal.
- K. Jakimaitis, Worcester, Mass.

Visiems aukotojams, prisidėjusiems auka padėti mums išmokėti skolą už įsigytą naują rinkimo mašinėlę nuoširdžiai dėkojame.

Mašinėlė su visais priedais mums kainavo 8,219.15

Okupuotoje Lietuvoje:

NEPATENKINTI 'PAŽANGIAISIAIS' AMERIKOS LIETUVIAIS

Siūlo jiems suruošti politinius kursus

Ok. Lietuvos spaudoje galima užtikti aštrių, savikritiškų rašinių. Tokie atrandami užsieninėse leidžiamuose spaudiniuose ir skiriami, atrodo, atitinkamų sovietinių įstaigų dėmesį. Dirva pateikia iš to šaltinio įdomaus referato santrauką. Originalas tilpo rusų kalba žurnale "Stroj kadrov" ("Kadrų statyba"). Referatas yra "pažangios" JAV lietuviškos išeivijos apžvalga - analizė, kuri parodo "ryšių su tėvyne" tikrąjį veidą.

KADRŲ KLAUSIMU

LTSR menininkų gastro-lės praeina konflikto paraštėje, nes nėra žinoviškų vertinimų. Vokalistai neatranda tinkamo repertuaro. Deklamuotojai tinkamų tekstų. Tarybinės gamybos plokštelės, tėvynėje išleistos knygos neturi ir minimalaus pareikalavimo pažangiosios išeivijos sluoksniuose. Tomis vertybėmis aktyviai domisi liberalinė, smulkiaburžuazinė emigracija.

Kadrų testinimo neparūpinimas atskyrė nuo vyresniosios pažangios masės jos vidurinę bei jaunąją kartą. Šios pavirto bespalvė angliška kalbančia minia, kuri prarado ryšį su tėvais, tapo tirdomojo puodo produktu. Užregistruota netgi priešiška nusiteikusi generacija, nevengianti atviro ideologinio konflikto su savo tėvais. Atskilusi karta su buržuazėju, nėra ateistinė, i tėvų ir senelių pažangumą žiūri su neslepama ironija. Tėvynė negali betarpiu komunikuoti su nutautėjusiais ir nepažangėjusiais. Kyla stiprus lingvistinis barjeras, mentaliteto skirtybės.

Kadrų problema kyla dėl neužatrintos klasinės sąmonės, dėl nesiginklavimo marksistinės ekonominės teorijos vertybėmis. Dargi dabar, kada ryšiai su tėvyne atviri ir aktyvūs, nematyti poslinkio į idėjinį studijinį darbą. Stokoja kursų, seminarų, neakivaizdinio korespondavimo. Niekas neprašo tos medžiagos iš tėvynės. Kadrų testinimo praradimas yra tiesioginė vadybės kolektyvinės atsakomybės realybė stoka. Marksistinėms prepozicijoms kurti reikia stiprios revoliucinės iniciatyvos. Šis poreikis pereina į Lietuvos KP Centro komiteto propagandos ir agitacijos skyriaus dispoziciją. Ideologinės talkos schemos netrukus bus ištrauktos į konstrukavimo seminarą. To reikalauja pažangiosios lietuvių išeivijos interesai, kaip ir visasąjunginiai interesai pasaulyje.

Bendroji pažangiosios visuomenės panorama Jungtinėje Amerikos Valstybėje nejauki. Tačiau privalome stebėti ją dalykiškai, be iliuzijų, pažinti jos realybę ir numatyti pataisymų eventualumą.

Iš bendrosios panoramos neišsimuša lietuvių pažangioji išeivija. Vieno literato žodžiais viskas primena pasivaikščiojimą pagarsėjusiose Paryžiaus Perliašezo kapinėse: puošnu, ankšta, daug marmuro, auksaraižiai ir aštrūs ant poliruoto akmens. Pirmeiviškumas palaidotas po akmeniniais paminklais. Puošnu, bet ... kapinės lieka kapinėmis.

dol. Iki šiam laikui Dirvos rėmėjai suaukojo 6,783.65 dol. Dar lieka mokėti — 1,435.50 dol. Būsime dėkingi skaitytojams, jei ir nedidele auka padės mums šią skolą išmokėti. Ačiū.

Lietuvių pažangioji visuomenė, kuri įtelpa bendroje panoramoje, niekad nebuvo vienaalytė marksistiniai-leninine prasme. Tai rodo istorija. Kolektyvinės atsakomybės pulsas niekad nebuvo užregistruotas. Kadrų testinimo problema išslydo iš dėmesio. Marksistinės prepozicijos kultivuotos siauros amplitudės rėmuose. Marksizmą suprato kaip polemiką. Tai buvo skausminga idėjinė klaida. Neturėta politinio švietimo įstaigų, marksistinių seminarų, tarpusavės pažintinio lavinimosi talkos. Todėl pažangioji "spauda išliko neužtikrintos taktikos kely, nes ir iki šiol visaapimančioji marksistinė doktrina remia ma neesminiu militantiškumu, ginčais su smulkiaburžuaziais oponentais. Tas metodas atsiūgsta oportunizmui. Tai netoli nuo užjūryje madingų liberalinių nuotaikų, orientuotės į trockistinius klystkelius.

Bendroje panoramoje, kaip ir pažangioje lietuvių išeivijoje, jaučiamas poslinkis į revizionistines teorijas. Tai veda į marksizmo vulgarizaciją.

DETALIZACIJA

Laikui bėgant, taktinių paklaidų vedina, pažangioji lietuvių visuomenė tapo uždara savyje kasta, kurioje ryški kapitalistinės aplinkos įtaka. Dolerio kultas, visokeriopos turėjimo geidulių ydos, buržuazinio pamušalo liberalizmas užregistruoti kontaktuojant pažangiosios visuomenės tikrovę. Spauda yra visuomeninio organizmo vivisekcija. Spauda paglemžta kronikos. Tai žinutės, demonstruojančios pasiturinčios masės beidėjiškumą. Dažnas kartojimas žodžio 'pa-

žangumas' nepadaro visuomenės, marksistinė prasme, pažangia. Paklaidos radikalėja, kada ir redakciniuose straipsniuose matyti marksizmo supainiojimą su KP pasmerktomis 'teorijomis' (liberalizmas, trockizmas, sindikalizmas). Tai, tuo tarpu, nėra priešiškos valios darbai, bet dalykiškų studijų nebuvimo padarinys.

LTSR turistų kontaktas su pažangia lietuvių visuomenė laukia pataisų. Bendras pažangiosios išeivijos susenėjimas nekaip nuteikia LTSR turistus, kurių amžiaus vidurkis yra 35 metai. Kiekvienas jų natūraliai domisi: kur yra išeivijos kadrų? Kitas konfliktas kyla iš turistų nepasitikėjimo pažangiosios išeivijos intelektualiniu pajėgumu. Tą nepasitikėjimą turistai parveža i tėvynę. Girdėti dažnus ir skaudokus tvirtinimus, kad pažangioji išeivija sustingusi, suburžuazėjusi, tapusi kapitalistinės masės surogatu. Turistai juokauja, kad aborigėnai porina jiems apie lietuviškus kaimus, kuriuos jie apleidė prieš ... 60 metų! Niekas nesitiki sutikti užsienyje marksizmo žinovų bei teoretikų. Prievaritinė kapitalistinė sistema nesudaro sąlygų darbo žmogui siekti žinių ir mokslo. Tačiau kūdikiškai - bejėgis politinis naivumas, prisitaikėliškasumas prie smulkiaburžuazinės masės, vulgarus liberalizmo laikymas tikru marksistiniu pažangumu aiškiai rodo, kad nesirūpino klasinės sąmonės aštrinimu. Šie signalai rodo klasinės sąmonės blėsimą, nebuvimą.

Kontraversinis vaidas pastebėtas pažangiosios visuomenės turistams lankantis tarybinėje tėvynėje. Užregistruoti hedonistiniai pasigirimai, didžiavimasis pasikurimu kapitalistinėje valstybėje, respektas išnaudotojiškai "free enterprise" sistemai.

Tai sutampa su amerikinės informacinės agentūros taktika, kuri nuolatos gieda himnus kapitalistinių 'uždarbių' skalei, antimarksistinių unijų ir buržuazinės 'laisvės' glorifikacijai.

KAIP LANKYTI MOKYKLĄ?

— Kaip mūsų vaikai gali lankyti pradžios mokyklą? — klausia Šakių rajono 'Pirmūno' kolūkio baudžiauninkai. Iš tikro, taip graudžiai aimanuoti jie turi labai rimtą pagrindą. Mokykla yra Vilkių ir 'Pirmūno' kolūkio žemdirbių vaikams nepasiekiamą. Taip rašo 'Tarybinis mokytojas', Nr. 104. Tuos tvirtinimus pasirašė Šakių rajono Tarybos deputatas A. Salys.

Pagrindas žemdirbių vaikams sėdėti namuose ir nepasiekti mokyklos — geografinė kliūtis. Mat tarp 'Pirmūno' kolūkio ir Vilkių teka mūsų sraunusis Nemunas! Nemunas tapo problema tarybinio švietimo stuktūroje. Už tos problemos slepiasi labai įdomus, grynai sovietinės visuomenės problemų kompleksas. Pernai 'Pirmūno' kolūkyje veikė mokykla. Ji tilpo sename name. Kolūkio gyventojams sensant, neturint pakankamo jaunų porų papildinio, ėmė mažėti ir vaikų, mokyklą belankančių, skaičius. Kada vaikų pakankamai su mažėjo, teko uždaryti mokyklą ir likusius vaikus išmėtyti po iš vietovės 'pasie-

ma kliūtimi, o kaip su Lekėčiais? Aštuonių kilometrų kelias per mišką irgi ne pokštas.

Kolūkis neturi autobusiuko vaikams vežioti. Tai ne Amerika, kur dėl vieno vaiko, integracijos sumetimais vežti, skiria didžiulį autobusą. 'Pirmūno' kolūkis rado sunkvežimuką, kurį tėvai vargais negalais, pritaikė vaikams vežti. Tačiau paaiškėjo nepatogumai. Maži vaikai negali i aukštą sunkvežimio kuzavą įsirioglinti. Žiemos metu vaikų kabina neapšildoma. Blogi keliai ir vaikų suieškojimas su kryželiuose neleidžia laikyti 'grafiko'. Vaikai laukia sunkvežimio lietuvių ir pūgoje. Šoferis sunkiai juos suranda.

Čia iškilo specifika, sovietinė prielaida, skambanti pavojingu priekaištu kolūkio vadovybei. Šakių rajono deputatas pastebėjo, kad vienas sunkvežimis išimtas iš bendrojo kolūkio sunkvežimių parko ir nukeltas i neproduktyvų važinėjimą.

"Kolūkiui vien mokinių pavežėjimui laikyti sunkvežimį (kai kur i vieną mokinių netelpa arba tuo pat metu reikia juos nuvežti i 2-3 mokyklas) per didelę prabangą, turint omeny, kad transporto trūksta ir ūkiniams darbams".

Imta tyrinėti, ar negalėtų rajono autobusai vienaip ar kitaip prisiderinti prie tos kolūkio problemos: vežioti vaikus i mokyklą. Pasirodė, kad autobusų trafiko grafikas geras tikiai sarašuose. Kitaip atrodo praktikoje. Griškabūdžio mokyklos direktorė, kuri turėjo panašius rūpesčius, rajono autobusų trafika iškoliojo:

— Skandalas! — ji pasipiktinusi sušuko.

Autobusus nepriėmė vakare grįžtančių vaikų. Juos, verkančius, rado Novos girnikijos pareigūnas miške, autobuso sustojimo vietoje. Vaikus priglaudė per naktį girnikijos patalpose. Tad vaikai vėluoja, neateina, praleidinėja pamokas. Persišaldę tose robinzoniskose kėlionėse, vaikai masiniai serga.

Autotransporto kontora, i priekaištus atkirto: "Yra grafiko pažeidimų. Nes trūksta padangų, atsarginių dalių, šaltkalvių. Nėra kam remontuoti. Daug girtavimo faktų."

Silgaliuose projektuoja vežti vaikus i mokyklą dengtu sunkvežimiu kartu su i darba vykstančiais darbininkais. Kiek tai pedagogiška?

Ir, štai, paluobiečiai mokytojai ėmė skųstis, kad jie patys negali kaip pasiekti mokyklą. Transportas toks blogas, kad jie atvyksta i mokyklą po vidudienio!

Ne pyragai sovietinėje santvarkoje lankyti mokyklą kolūkiečio vaikui! (Pp)

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

PETIKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

TIKRA AR BANDOMOJI MOBILIZACIJA?

K. JANUTA

Dėl praeities įvykių savo nuomonę reiškdamas bei kitų klaidas taisydamas gen. štabo plk. Antanas Šova (Dirva, 74, 9 nr.) paskelbė naują ir netikrą dalyką apie 1939 metų Lietuvos kariuomenės mobilizaciją. Esą, ji vyko bandomosios mobilizacijos sąlygose.

Pagal šitokį buvusio mobilizacinio skyriaus viršininko teigimą, išeitų, jog 1939 metų mobilizacija vyko panašiose sąlygose, kaip tame jo rašte minima bandomoji mobilizacija 1936 metais Kupiškėje. Iš tikro 1939 metų mobilizacija vydyta valstybei gresiančio pavojaus sąlygose: pirmia — sumuštos Lenkijos armijos likučiai traukė į Lietuvą ir buvo nežinia, kaip jie duosis nuginkluojami ir internuojami; antra — nežinia buvo, kur sustos raudonosios armijos daliniai, pradėję į Lenkiją ir į Vilniaus kraštą žygiuoti.

Šitos dvi aplinkybės jau buvo sąlygos ne bandomajai, bet tikrai mobilizacijai. Imtasi mobilizuotis pramant galimus pavojus. Kai paaiškėjo, jog su lenkais nesunkiai susitvarkoma, kai paaiškėjo, jog raudonieji sustojo prie Lietuvos sienos, tuoj pradėta demobilizacija.

Ir tuometinis kariuomenės vadas gen. S. Raštikis "Įvykių ir žmonių" knygoje duoda mums priešingų plk. Šovos teigimui duomenų, t. y. išaiškina, jog mobilizacija buvo tikra ir priekaištauja tuometinei vyriausybei, kad be jo žinios nutarė taip greit atsarginius iš kariuomenės paleisti. Esą, turint stiprią sumobilizuotą kariuomenę ir Maskvos derybos gal kitaip būtų vykusios.

Ir štai viena mobilizacijos detalė, kalbanti prieš plk. Šovos teigimą. Jau antrą mobilizacijos dieną iš atsargos pašauktiems ir tikrosios tarnybos karininkams buvo išmokėtos algos už tris mėnesius pirmyn. Bandomosiose mobilizacijose valstybės pinigais šitaip nežaidžiama.

Trukdymai mobilizuotis

Plk. Šova sako: "Mobilizacija negalėjo nepasisekti: jos niekas netrukdo". ... Trukdymų buvo. Trukdymai — netvarkingi mobilizacinio skyriaus darbai. Pvz., kapitonas Povilas Tyrulis 1964 metais Laisvosios Lietuvos laikraštyje aprašė, kaip jis pavėluotai atvyko į dalinį, nes iš mobilizacinio įsakymo nebuvo aišku kur turi vykti. Mobilizuojamo pasienio apsaugos batalijono karių sąrašas pasenęs — sąraše tebebuvo vyrai, kurie jau seniai tame rajone nebegyvenę. Aprašė jis ir kitus trūkumus.

Kaip atsargos karininkas ir aš buvau mobilizuotas. Įsakymu atvykau į 5-tą pėstininkų pulką A. Panemunėje. Pulko vado adjutantas ant mobilizacinio paskyrimo užrašė, jog skiriamas į 2-rą sunkiųjų kulkosvaidžių kuopą. Tuoj jam pasakiau, jog nesu kulkosvaidininkas. Adjutantas pasikrapštė paausį ir įsakė: "Pranešk tai kuopos vadui".

Paštininkų viloje A. Panemunėje mobilizavosi kulkosvaidžių kuopa. Kuopos vadui prisistatęs pranešiau mobilizacinio skyriaus klaidą. Nesu kulkosvaidininkas ir nemokėčiau kulkosvaidį nutaikyti. Kuopos vadas atsisakė, jog manęs mums šau-

dyti nereikės, o jei prireiktų, jis pats apskaičiavimus padarytų ir kulkosvaidį nutaikytų.

Taigi, nė vienos sunkiųjų kulkosvaidžių rikiuotės bei taktikos pamokos karo mokykloje neturėjęs tapau paskirtas vadovauti kulkosvaidininkų būriui. Nė vienos jodinėjimo ir arklio balnojimo pamokos karo mokykloje neturėjęs gavau ir balną ir arklį. Man rodos, jog iš rimto darbo, iš rimto reikalo kažkas suorganizuvo didžiausią komediją. Ir tie organizatoriai buvo, kaip plk. Šova rašo — "nustatant kariuomenės karo ir taikos meto organizaciją ir ginklavimą buvo ne tik įtraukti į darbą vadai ir viršininkai, bet ir visi protai".

Antrą mobilizacijos dieną susitikau du pažįstamus atsargos karininkus kulkosvaidininkus specialistus. Jiedu paskirti į dalinį taip pat ne pagal specialybę, kurios išmoko karo mokykloje. Vėl pranešiau kuopos vadui, kad čia pat netoli mobilizuojasi kitas dalinys ir ten yra kulkosvaidininkai ne kulkosvaidžių kuopoje, klausia, gal galima klaidas atitaisyti? Niekas nesirūpino, nei pulko adjutantas, nei kuopos vadas.

Nieko kito nelikę, kaip kareiviams pasakyti, jog aš tik per klaidą kulkosvaidininkų kuopoje. Tegu nešypsosi iš mano neišmanymo, tegul dėl to nuopelnus skiria štabistų protams, kurie nesugebėjo ar nenorėjo pakreipti, kokių specialybių karininkai karo mokyklos išleidžiami ir kuriam daliniui jie tinkami.

Ir faktas, kad 5-tas pėstininkų pulkas nepajėgė skirtu laiku susimobilizuoti. Taip, piliečiai prievolės atliko gan gerai: atėjo arklius, atvežė pakinktų ir vežimų, atsarginiai kariai atvyko laiku. Gali nepatikti kam, tačiau tiesa, kad štabai šlubavo. Ir čia gal ne tiek kaltės kariuomenės vado, kiek mobilizacinio skyriaus, kurs nėjo koja į koją su karo mokykla ir nepaisė karininkų specialybės skirstydamas į dalinius.

Kai ieškoma atpirkimo ožio

Plk. Šova užsiminęs liūdnos praeities Krašto apsaugos ministerijos likvidacinę komisiją, rašo, jog ten nariu būdamas gen. S. Raštikis neturėjęs nei galios nei teisių. Visą tvirtino ir nurodymai buvę gen. Vitkausko duodami.

Atpirkimo ožiu tempiamas gen. Vitkauską į karo istoriją. Padėjo gen. Raštikis generolui Vitkauskui iškilti į divizijos vadus, padėjo ir patekti į labai jau garbingą reklaminę Vilniaus rinktinės vado poziciją, bet visą kaltę dėl pakilimo į kariuomenės vadus meta "Įvykių ir žmonių" knygoje tik prez. Smetonai, min. pirmininkui Merkiui ir krašto apsaugos ministrui Musteikiui.

Geram katalikui uždėta pareiga nors kartą metuose eiti išpažinties ir surasti ką nors negero apie save kunigui pasakyti. Kai skaitai gen. Raštikio raštus — jis

Nepriklausomos Lietuvos ulonai.

Nepriklausomos Lietuvos kariuomenė buvo jaunuolių auklėtoja

J. MIŠKINIS

Kai tari žodį kariuomenė, visada žmogaus vaizduotėje lyg iškyla karo pašvaistė. Tačiau visiems aišku, kad kariuomenėi nevise da tenka tik tuo specifiniu uždaviniu rūpintis. Juk kariuomenė egzistuoja ir tuomet, kai karo nėra. Ji ir taikos metu nesiskiria su ginklu ir jo pratimais, kiek reikalauja pasirėngimas karui, bet kariuomenė neužmerkia akių ir kitoms vertybėms. Žinoma, pirmoji eilė kariuomenės žiūri tiesioginio savo tikslo, kitaip būti negali. Tam ji ir yra organizuojama. Kitokios išeities nūdienio pasaulio santvarkoje ir nėra. Todėl tenka skaitytis su esamu faktu. Bet taip pat negalima neigti, kad ji, besirūpinama tikslu, nepaliečia kitų reikalų, kurie svarbūs tautai, valstybei, kultūrai.

Lietuvos buvusią kariuomenę galima pavadinti mokykla, net daugiau — auklėjamąja istaiga. Dauguma iš mūsų dar gerai prisimenam ne viena pavyzdį, kaip iš jaunuolio po karinės prievolės atlikimo pasidarė tikrai tautiškai susipratęs vyras. Ne nuostabu. Čia jis kariuomenėje tarnaudamas girdėjo vien tik lietuvių kalbą, čia jam buvo pasakyta kas jis yra, ką davė savoji tauta, kokia jos praeitis, kodėl ir už ką jis turi aukotis. Didingi kariuomenės pasirodymai atgaivino jame savo tautos garbės pajėgumą. Jis išitinko, kad mūsų tėvynė, mūsų tauta, tai nėra tik žodžių žaidimas, bet gyva realybė. Tuo būdu jam išskaidytos visos miglos ir jis — susipratęs lietuvis. Lygiai taip pat ir su valstybingumu. Anksčiau daug kam nebuvo aišku, ką reiškia valstybės turtas, o valstybinės pareigos atrodė vien tik neberekalinga našta. Kariuomenėje gavo pajusti, kad valstybinis turtas, valstybinės pareigos — jo būtiniausia prievolė.

angelas ne žmogus, tik kiti visi negerai darė, klaidų įvėlė, bet jis vis gerai...

Na, ir pritarėjų ir pasilinksmintojų atsiranda. Vienas recenzentas Karyje net šitaip pavaizduoja, kodėl rašoma: "Apsidžiaugiau atradęs ir savo paties keletą eilučių, teigiamai įvertinusių pirmus du generolo Raštikio prisiminimų toms, šioje knygoje, paminėtas teigiamųjų kritikų tarpe".

Bet juk liaupsinimo recenzijos, baimė į klaidas pažvelgti, šiuo atveju, baiminimasis įžiūrėti mobilizacijos nepasisekimus, tiesai nepatarnauja.

Pašauktas jaunuolis iš Lietuvos kaimo kartais nėra buvęs net didesniame mieste, nevažiavęs traukiniu, nematęs dirbtuvių, didesnių pastatų ir kitų civilizacijos laimėjimų. Tokiam viskas atrodė nepaprastai įdomu, viskas jį stebino. Kariuomenėje turėjo progos pagalvoti, kad su pamiškėj paliktu gimtuoju kaimu ir aukštųjų stovinčių miestelių, pasaulis nesibaigia. Kad yra žmonių galvojančių ir dirbančių. Kad mokytieji neveltui duoną valgo. Kad visa, kuo jis naudojasi, yra galvojančių žmonių padaras ir t.t. Nevienam, be abejo, atėjo noras lavintis: daugiau ir daugiau aužinoti. Be to, šalia karinės mankštos pratimų, daug kam teko ir mokymų suolan atsistėsti.

Drausmė ir punktualumas, kad ir iš karto nemalonūs dalykai, teigiamai veikdavo jaunuolio dvasią. Kas nežino, kaip tų dalykų trindavo ne tik kaimui, bet ir miestelėnams. Lietuvos kariuomenėje švara, racionaliai mankšta, linksma nuotaka ir daina, darė jaunimą nuotaikingą, judrų ir sveiką. Tas, kuris buvo sulinkęs, susmukęs, negriežtas bei šlitinuojančios eisenos, po kiek laiko tapdavo žvaliu vyru. Mandagumas kariuomenėje irgi buvo nesvetimas. Jei kas nemokėdavo pasisveikinti, elgtis su vyresniaisiais, kariuomenėje išmoko. Kareiviai persiėmė mandagumo taisyklėmis ir pagal jas elgėsi ne tik viršininko akivaizdoje, bet ir pašaliečių tarpe. Daug kartų teko matyti, kai motina sutikus savo sūnų, parvykusį atostogų, džiaugėsi jo šaunu. Girdi, pažinti sūnelio negalima. O tuo šaunu tikrai sūnus didžiavosi. Jis

instinktyviai juto išsinerę iš paprasto kaimo bernelio kailio. Vyresnieji ir jaunesnieji jo draugai jį stebėdavo, reikė pagarbą, noromis su juo draugaudavo. Šie dalykai teigiamai veikė tuos, kuriems karinė prievolė dar nebuvo prieš akis. O įvairūs pasakojimai, apgaubdavo kariuomenės gyvenimą pasakiškai įdomia skraiste. Mat, nors kiek ir ambicijos turėjo karys, niekad jis nepasakodavo tvarkos, net maisto, kuris kartais nevise da jam patikdavo. Be to, sąmoningas karys nepasakodavo to, ko nereikėdavo pasakoti, kas yra karinė paslaptis.

Šitokioj dvasios nuotakoj Lietuvos karys išgyveno pusantrų metų. Tai neilgas buvo laikas, bet įdomus ir produktyvus. Į šią taip sakant, savo rūšies mokyklą kas metai iš įvairių Lietuvos vietų susirinkdavo tūkstančiai jaunimo, taip pat tūkstančiai grįždavo į gimtuosius namus. Tuo būdu mūsų tauta buvo lyg tekanti upė, kurios vanduo nestovi ir visuomet skaidri. Ta srovė, atseit kariškas jaunimas nunešdavo į kaimą visa, ką jis per pusantrų metų buvo gavęs: gilesnį tautiškuo supratimą, valstybinį pareigos jausmą, drausmingumą, apdailintą elegesį ir t. t.

MIRĖ JUOZAS SATKUS

Dirvos ilgametis skaitytojas ir Vilties d-jos narys Juozas Satkus, gyv. St. Catharines, Kanadoje, prieš porą mėnesių sužeistas automobilio katastrofoje, mirė š. m. kovo 1 d. ir palaidotas Victoria Lawn kapinėse St. Catharines.

Velionis buvo tautinės minties žmogus, veiklus visuomenininkas. Šeimai ir artimiesiems reiškiamę gilią užuojautą.

Didžiausias kailių pasirinkimas pas vienintelį lietuvių kailininką Chicagoje

Chicagijoje

NORMANA BURŠTEINA

Tel. 263-5826
(įstaigos) ir
677-8489 (buto)

185 North Wabash Avenue 2nd Floor
Chicago, Ill. 60601

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYNS MODERNIŠKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

TAUPYKITE DABAR

SANTAUPOS, PADĖTOS
IKI 10 DIENOS MĖNESIO.
NEŠ NUOSIMČIUS NUO
MĖNESIO PIRMOS.

WE PAY HIGHEST RATES:
7 1/4% — 4 yr. Certificates (Min. \$10,000)
6 1/4% — yr. Certificates (Min. \$1,000.00)

Member F.S.L.I.C., Washington, D.C. Equal Opportunity Lender

Saint Anthony Savings

1447 S. 49th Court • Cicero, Illinois, 60650
Phone (312) 656-6330

Open Mon., 9-8; Tues., Thurs., Fri., 9-5; Sat., 9-1; Closed Wed.

KŪRYBA IR MOKSLAS

KRAUJO SPAUDIMAS

DR. D. DEGĖSYS

Yra manoma, kad Jungtinėse Amerikos Valstybėse apie 23 milijonai žmonių turi padidintą kraujo spaudimą, kas reiškia, kad vienas iš penkių suaugusių turi šią ligą. Pusė jų net nežino, kad jie turi padidintą kraujo spaudimą. Šios problemos paryškinimui, Jungtinių Amerikos Valstybių spaudoje paskutinių dviejų mėnesių laikotarpį buvo daug rašyta apie padidintą kraujo spaudimo žalą žmogaus sveikatai.

Kraujo spaudimas yra matuojamas specialiu aparatu. Matuojant kraujo spaudimą visada yra pažymimi du kraujo spaudimo rodikliai. Vienas rodiklis žymi sistolinį, kitas diastolinį kraujo spaudimą. Abu spaudimai atžymimi milimetrais, rodančiais gyvsidabrio stulpelio aukštį, vieno ir kito spaudimo atveju. Jie rašomi trupmena, kur viršų rašoma sistolinis, o apačioje diastolinis spaudimas. Sistolinis spaudimas susidaro širdžiai susitraukus, kai išstumta kraujo banga patenka į arterijų tinklą ir spaudžia arterijų sienelės. Širdžiai atsileidus, diastolės metu, spaudimas sumažėja ir šis kraujo induose sumažėjęs spaudimas yra vadinamas diastoliniu. Diastolinis kraujo spaudimas žmogaus organizmui yra svarbesnis už sistolinį, nes jis yra pastovus, tuo tarpu sistolinis tęsiasi trumpai, būtent tik širdžiai susitraukus. Jeigu diastolinis spaudimas būna aukštas, tai toks padidintas kraujo spaudimas be atvangos spaudžia tiek arterijų sienelės, tiek svarbių kūno organų ląsteles, kurios padidinto spaudimo įtakoje degeneruoja.

Koks gi turėtų būti normalus žmogaus kraujo spau-

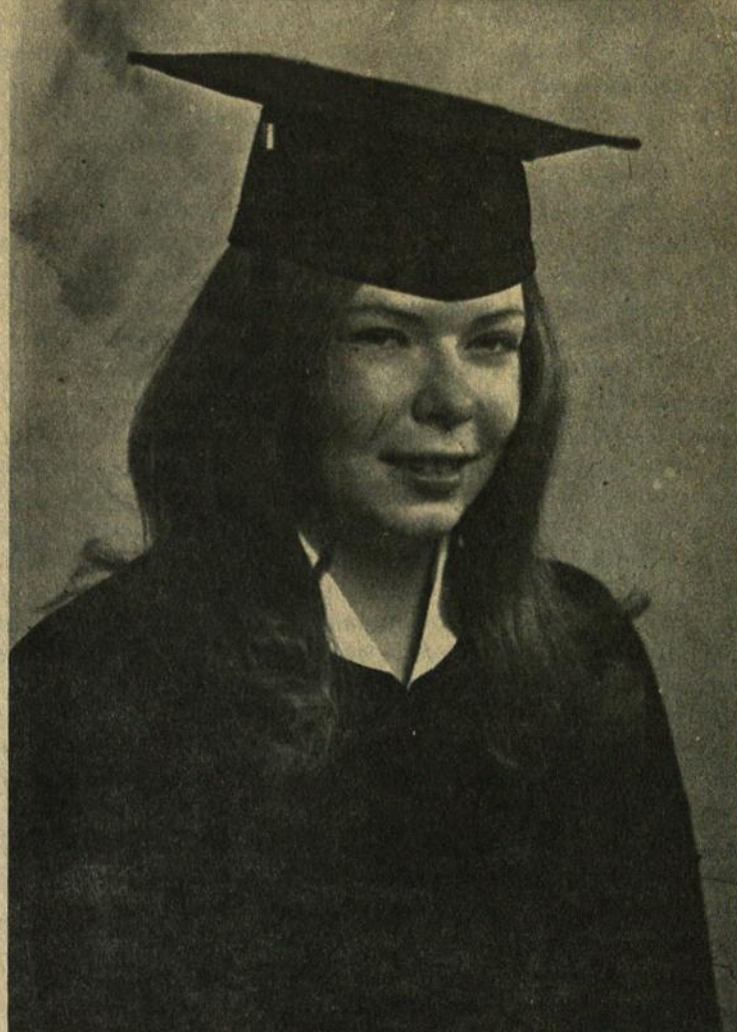
dimas? Jaunų žmonių, iki 20-ties metų amžiaus, kraujo spaudimas yra žemas. Jų sistolinis spaudimas normaliai neviršija 120 mm Hg, o diastolinis 72 mm Hg. Jauname amžiuje, padidinto kraujo spaudimo liga pasitaiko labai retai. Žmogui senstant kraujo spaudimas didėja. Jis didėja dėl eilės priežasčių. Viena jų yra, kad kraujo indai amžiui didėjant darosi mažiau elastingi. Seniau būdavo sakoma, kad žmogaus normalus sistolinis kraujo spaudimas turi būti toks, koks yra jo amžius pridėtas prie šimto skaičiaus. Pavyzdžiui, jeigu žmogus turi 65 metus, tai jo sistolinis spaudimas 100 + 65 = 165 mm. Hg. Dabar mes žinome, kad ši iš pirmo išlauža taisyklė nėra tiksli. Juo labiau, kad ne sistolinis, bet diastolinis spaudimas yra svarbesnis žmogaus sveikatai.

Paskutinių 10-ties metų eigoje, Jungtinėse Amerikos Valstybėse, buvo pravestos dvi labai objektyvios ir tikslios kraujo spaudimo stebėjimo studijos. Viena studija buvo pravesta Veteranų Administracijos, kita Framingham'o gydytojų grupės. Framingham'o stebėjimai parodė, kad vyrai ir moterys tarp 30 ir 62 metų amžiaus, turintieji kraujo spaudimą 160/95 mm Hg arba aukštesnį, penkių metų laikotarpyje turėjo keturius kartus daugiau komplikacijų ir mirimų, negu to paties amžiaus žmonės turėdami kraujo spaudimą 140/90 mm Hg arba žemesnį. Veteranų Administracijos stebėjimai parodė, kad žmonės imdami vaistus mažinančius kraujo spaudimą, turėjo mažiau komplikacijų ir mirimų negu tie žmonės, kurie vaistų nevartojo. Sveikatos ir

gyvybės draudimo bendrovės taip pat praveda gana tikslias kraujo spaudimo studijas jų draudžiamų žmonių sveikatingumui nustatyti. Jų manymu 140/90 mm Hg kraujo spaudimas dar yra per aukštas. Pagal jų stebėjimus, žmonių turinčių tariamai normalų kraujo spaudimą, būtent, 140/90 mm Hg, 50-59 metų amžiaus grupėje mirtingumas yra 53% didesnis negu tokio pat amžiaus žmonių grupėje, turinčių žemesnį spaudimą. Jaunesni žmonės, 30-39 metų amžiaus grupėje, turintieji tokį pat 140/90 mm. Hg kraujo spaudimą turi 99% daugiau komplikacijų ir mirimų atsikim, negu to pat amžiaus žmonės su žemesniu kraujo spaudimu. Šios objektyviai pravestos kraujo spaudimo studijos mums ir rodo, kad žmogaus normalus kraujo spaudimas turėtų būti žemesnis negu 140/90 mm Hg. Visų šių stebėjimų išvadoje mes matome, kad juo jaunesnis žmogus turi padidintą ir negydomą kraujo spaudimą, juo trumpesnis yra jo gyvenimo amžius. Padidintas kraujo spaudimas jaunesniems žmonėms yra pavojingesnis negu senesniems.

Padidintam kraujo spaudimui atsirasti yra daug priežasčių, bet svarbiausios tai žmogaus per didelį svorį, rūkymą, nervinę įtampą ir nepakankamas poilsis. Yra dar eilė specifinių ligų, kurios didina kraujo spaudimą, bet jų mes čia neminėsim. Padidinto ir negydyto kraujo spaudimo atveju žmogaus kūno pagrindiniai organai pradeda degeneruoti, širdis pradeda nusilpti, nes jai būna sunkiau kraują varinėti. Inkstai pradeda blogiau veikti, gi jiems sutrikus, kraujo spaudimas dar daugiau pakyla, tokiu būdu susidaro užburtas ratas. Nuolatinio padidinto spaudimo atveju kraujo indai pradeda darytis trapesni, kietesni ir mažiau elastingi, todėl jie dažnai neišlaiko spaudimo sprogsta. Tokiu būdu žmogaus kūne susidaro kraujavimai. Jeigu toks kraujavimas susidaro smegenyse žmogus gali staigiai mirti arba gauti įvairius paralyžius. Širdies koronarinių arterijų sutrikimai pasitaiko kur kas dažniau tų žmonių tarpe, kurių kraujo spaudimas yra padidintas. Žmonės turintieji padidintą kraujo spaudimą dažnai skundžiasi nuolatiniu nuovargiu, galvos skausmais ir bloga savijauta. Pirmas padidinto kraujo spaudimo simptomas, be rodo ir yra skundimasis nuovargiu. Žmogui pranykta entuziazmas dirbti, atsiranda apatija darbui ir jis pasidaro nedarbingas.

Kraujo spaudimui mažinti yra vartojami įvairūs vaistai. Kol vaistai paskiriami pacientams būna prietaikomi užtrunka tam tikras laiko tarpas, todėl gydytojas gydymo pradžioje pacientą nori matyti dažniau. Nustatęs veiksmingus vaistus pacientas juos turi vartoti reguliariai ir ilgai. Be vaistų didelę reikšmę kraujo spaudimui mažinti turi paciento svoris. Normalus kūno svoris yra vienas iš pagrindinių reikalavimų kraujo spaudimui mažinti. Druskos,

Eglė Juodvalkytė.

EGLĖ JUODVALKYTĖ — VEIKLI LIETUVAITĖ

Eglė Juodvalkytė pereinantis metais baigė University of Chicago bakalauro laipsnį. Ją sutikęs pirmą progą pasidomėjau, ką ji nūn beveikianti, kurioje srityje nori likti profesiniam darbui. Šio mudviejo pokalbio ir žvilgsnio į ateitį bei praeitį pasėkoje kilusiomis mintimis panūdau dalintis su Dirvos skaitytojais. Dirvos, kurios bendradarbe yra Eglė, kaip lygiai josios tėvelis Antanas Juodvalkis.

Eglė užaugo, subrendo, mokyklas lankė čia pat tarp mūsų: East Chicago ir Chicagoje. Greta bendrojo mokslo mokėsi mokyklų, Eglė rūpestingai lankė ir baigė Chicago Aukštesniąją Lituanistinę Mokyklą, o taip pat ir Pedagoginį Lituanistikos Institutą. Visose mokyklose jos pažymių vidurkis rodė ją esant pirmąja ar viena pirmųjų jos grupėje, klasėje!

Ir dar viena sritis, kurią Eglė puoselėjo ir mėgo nuo pat mažumės — rampos šviesa ir scena. Sukakusi keletą metų, ji pradėjo drauge su tėveliais lankyti lietuvių organizacijų susirinkimuose, tų organizacijų ir mokyklų parengimuose. Eglutė dažna proga deklamavo, o paaugusnė skaitydavo mūsų autorių raštus, dar vėliau vesdavo literatūrinių, kultūrinių vakarų programas.

Universiteto studijų metais Eglė įsijungė į LST

Korp! Neo-Lithuania greitas metais baigė valdyboje, stovyklos laikraščio redaktore ir kt. pareigose. Be to, ji aktyviai reikėsi lietuvių studentų, Santariečių ir kt. susitelkimuose, reikėdama savo nuomonę, diskutuodama keliamus klausimus. Todėl manė anksčiau įsistartas "tarp mūsų" tikrai atitinka Eglės didelę ir pastovią jungtį su lietuviška visuomene. Jei būtų buvęs renkamas šiame periode, sakysim, kiekvienų metų aktyviausias lietuvis-aitė, tai neabejotinai Eglė būtų buvusi laimėtoja. gal ir ne vieną metų...

Menu prieš keletą metų Eglė esant "Dirvos" konkurso novelių vertinimo komisijoj. Į mano tuometinį klausimą, ar jūs, mergaitės (Eglė ir Zita) nerašote novelių, Eglė kukliai atsakė esą šį tą rašanti... Po poros metų girdėjau ją savą poeziją skaitant, o dar vėliau Ped. Lituanistikos Instituto išleido jos poezijos rinkinį. Eglė eilę metų, kaip aktorė sėkmingai dirbo su Antrojo Kaimo teatro mėgėjų grupe.

Ir pabaigai — atsakymas, ką Eglė beveikia šandie? Ji tęsia studijas, pradėtas jau anksčiau lygiagrečiai su University of Chicago studijomis. Ji dabar atsidėjusi studijuoja dramą, sceną ir yra pasirinkusi aktorės dalia.

O štai bene vėliausias Eglės mostas tėvynainiams. Eglės ir Ramutės Plioplytės pastangomis buvo surengta itin savita programa Lietuvos Nepriklausomybės sukakties minėjimas Chicago Universitete.

Mečys Valiukėnas

CAFETERIA

Opportunity in employee cafeteria 7:45 A.M. to 4:30 P.M. Uniforms Furnished. Liberal company paid benefits, include 3 weeks vacation, free lunches, and parking.

RICHMAN BROTHERS

1400 EAST 55th ST. CLEVELAND, OHIO 216-431-0200 Ext. 252

(22-25)

KNYGA APIE SENĄ LIETUVIŲ TEATRĄ

JURGIS GLIAUDA

Pernai vilniškė leidykla "Mintis" išleido stambia 345 puslapių V. Maknio "Lietuvių teatro raidos bruožai" studiją. Darbą patikrino redakcinė komisija: J. Butėnas, P. Česnulevičius, V. Zaborškaitė ir (neseniai miręs) filologas J. Lebedys. V. Maknio knyga pripažinta mokymo priemone teatrinio meno ir literatūros specialybėms. Tinkanti naudotis žurnalistams. Visi šie patikrinimai bei aprobavimai yra leidybinė rutina išleidžiant apyvartai ir rinkon vadovėlio pobūdžio knygą. Knygos pavadinimo paraštėje yra ir daugiau visokių paaiškinimų vardui. Tai irgi tipografinė tvarka ir rutina. Kiekvienas leidinys tikrinamas ir politinio aprobatu reikalau. Todėl netenka baidytis vienur kitur įsmeigtų terminų ir atlaidžiai praleisti juos kaip neišvengiamybę.

Autorius V. Maknys (anksčiau Vytautas Maknickas) yra žinomas tautosakininkas ir teatrologas. Teatro istorijai skirtus essays jis spausdino ir "Naujoje Romuvoje". V. Maknys itin pastabas istorinei detalei, mokas tą retą radinį branginti ir įrėminti. Tai, nelyginant, archeologas, kuriam senos vazės šukės suponuoją visos vazės formą. Šioje studijoje jis davė kondensuotą vaizdingomis detalėmis spalvingą, faktais tirštą, vardais pilną senojo lietuvių teatro atvaizdą.

Vaizduojamojo periodo apimtis: 1570 - 1917 metai. Beveik 100 puslapių skirta lietuvių teatro užsienyje raidai. Stambiosios Peterburgo, Rygos, Maskvos, Odesos, Amerikos lietuvių kolonijos sukūrė milžinišką įnašą į bendrinę lietuvių teatro istoriją. Kai kur lietuvių teatras užsienyje turi pionieriškumo požymių. Veikęs saviveiklos ženkle aprašomojo periodo teatras turėjo didžiulį poveikį ir bendrajai lietuvių kultūrai.

Knygos struktūroje (nors autorius tai paaiškina savais sumetimais) nelogiškai įdėta ir amerikinėje teatrinė lietuvių veikla po 1917 metų knygos nustatytos laiko ribos. Dargi ir knygos titulas kategoriškai nustato studijinio laikotarpio metus 1570 - 1917. Už tat reikšmingai susiderina 1917 metai su sekančiais, 1918-aisiais, kada buvo paskelbta Lietuvos Nepriklausomybė ir šalies gyvenimas įžengė į naują fazę, kada tam tikra savi-veiklinio teatro dalis tapo valstybine institucija, įžengė į profesionalizmo kelią.

1570 - 1917 metai sudaro 350 metų laikotarpį. Per šį periodą gimė lietuvių teatro užuomazga, buvo augimo ir silpnėjimo tarpsnių, ryškėjo tautybės primato apčiuopimas, nepriklausomybės ambicijos. Išlikusių, visas tas ilgas periodas buvo paženklintas — pirma — lokalinio savitumo poeškiais, vėliau vis stiprėjančiais tautinio priklausomumo pareiškimais. Lietuvių teatro istorijos parašymas dar prieš akis ir laukia tinkamų tam sąlygų. Tačiau (Nukelta į 6 psl.)

DIRVOS NOVELĖS 1974 M. KONKURSAS Rankraščius įteikti iki 1974 m. birželio 15 d.

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės ilgis neribojamas.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiui įteikti data: 1974 metų birželio 15 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant priedamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus — neatplėšti.

SĄLYGOS. Laimėjusiam autoriui bus įteikta 500 dolerių premija. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA paprasta balsų dauguma sprendžia, kas premijuotina ir kas rekomenduotina spausdinti. Jeigu komisija nuspręstų, kad nė viena jai pateikta novelė nepremijuotina, premija tais metais neskiriama ir perkeliama į ateinančius metus.

Mecenatas — SIMAS KAŠELIONIS.

Knyga apie senąjį lietuvių teatrą...

(Atkelta iš 5 psl.)

V. Maknio darbas yra puikus išeities punktąs tokių istorijai rašyti.

V. Maknio knygoje panaudotos medžiagos gausa, būdingų detalių atsiradimas greta stambmenų, sudaro patrauklų dėstymo vaizdą. Toks saikingas pasakojimo metodas priverčia skaityti veiklą su vis didėjančiu apetitu. Skaiciai gali iliustruoti darbo apimtį. Veikale įtraukta apie 2300 teatro kūrėjų, bendradarbių, organizacijų pavadinimų. Suregistruota ir daugiur apibūdinta apie 550 per tą periodą suvaidintų sceninių veikalių. Toks susektas teatro repertuaras tėvynėje ir svetur! Apie 20 smulkaus teksto puslapių skirta repertuaro ir vaidinių lokalizacijai. Čia atžymėta: kuri teatrinė organizacija, kur, kada ir ką suvaidino, nurodomi režisieriai. Itin didžiulę vertę turi panaudotos literatūros sarašai, kuriuose liūto dalį turi nepriklausomybinio laikotarpio darbai.

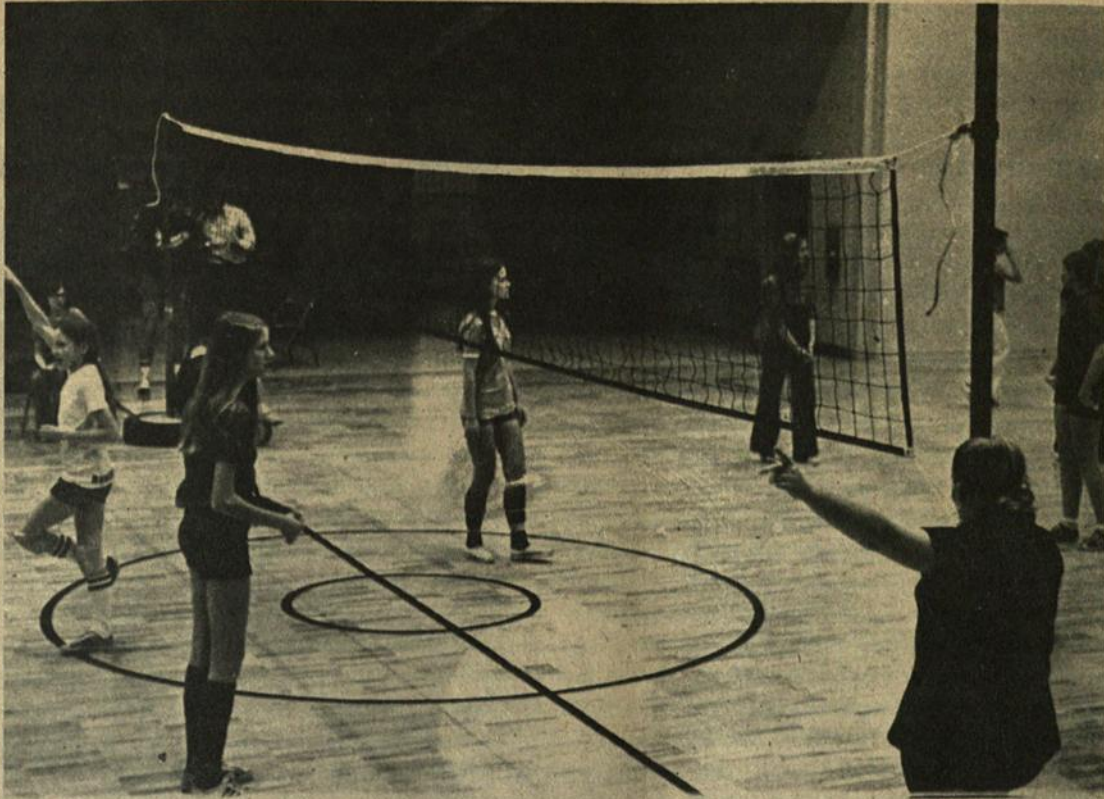
Gana kurjožiška, kad autorius neturėjo teisės naudotis dabartinės išeivijos darbais senojo lietuvių teatro raidos temomis. Nekalbant apie gausią medžiagą periodikoje, vien tik "Lietuvių Enciklopedija" turi didelę pažintinę vertę. Čia 49 skilčių Stasio Santvaro studija (L.E.t.XV). Platus ir Vatikano archyvų daviniais praturtintas dr. P. Rabikausko S.J. rašinys. Daugybė biografijų, senos teatrinės veiklos faktų. Daug medžiagos sukaupia ir akt. V. Žukausko archyve. Visi tie turtai lemtingai liko už V. Maknio dėmesio ribų.

Autorius suponavo knygos temas organizacinio bei vaidybinio tobulėjimo laipsniais. Tai atitinka istorinei raidai. Šios sistemos grandinėje neišvengiamai minėtinas tampa truputis 1917-1920 laikotarpis, kada savi-veiklos perfekcija driso tapti dar labai jaunu profesionalizmu scenoje.

Sen. teatro reikišmes autorius turėjo aplenkti nusistovėjusį "jezuitų teatro" pavadinimą. Jis įbruko tą teatrą bendrinėn "mokyklinio teatro" rubrikon. Tuo tarpu "didikų teatrus" apibūdina individualiai, neparengta jiems bendrinio pavadinimo. Jaučiamas, kad tai nėra vien tik metodų klausimas, bet "kryptingumas".

Knygos pavadinimas, "teatro raidos bruožai", yra kiek perkuklus. Autorius davė daugiau. Jis įbrėžė netikėtai esminę vertikalę, scheminę evoliucijos liniją, bet ir išraižė tą vertikalę šimtais horizontalių. Tos pūkios išbėgos į šonus, pilnos vardų, pavadinimų, datų ir citatų, nėra sausus metrikacijos eilutės. Tai yra portretūra kur – vienur – su skamba iš metų glūdumos parneštas humoras, kitur – patetika bei patriotika. Apie šimtą nuotraukų, kurių tarpe ir retenybės, pripildo puslapius gaivia lietuviško teatro istorijos dvasia.

Jeigu per pastaruosius trisdešimt metų būtų kitos kultūrinio bei studijinio darbo sąlygos, gal būtų, dabar turėtumėm išsamią senojo lietuvių teatro istoriją. Apmaudu matyti, kad per tą laikotarpį taip nedaug medžiagos rasta šiai temai nusiųsti. Autorius beveik 80% remiasi nepriklausomybinio periodo studijomis. Galima spėti, kad lietuvių teatro temą ilgai rišo su tam tikromis "nepageidaujamomis"

Detroito lietuvių jaunimas naujai pastatytame kultūriniame centre turi geras sąlygas sporto treniruotėms. Kiekvieną trečiadienį 7 v.v. čia vyksta treniruotės. Nuotrauką tinklelininkės vienos treniruotės metu.

DETROITO LIETUVIŲ ŽINIOS

ANTANAS GRINIUS

PRIIMTAS PROJEKTAS

Wayne State Universitete lietuviškam kambariui įrengti projektą įvertinimo komisija, kurią sudaro: prof. dr. Jonas Puzinas, prof. Romas Viesulas, prof. Richardas Bilaitis, agr. Jurgis Baublys ir dailininkė Birutė Rauckienė kovo 23 d. 11:45 val. šv. Antano parapijos salėje turėjo posėdį. Komiteto vardu Vacys Urbonas įvertinimo komisijai įteikė prisiūstus 4 projektus šiais slapyvardžiais: Matas, JK, Undinė ir Gėdminas šepšelis. Įvertinimo komisija peržiūrėjusi gautus projektus vienbalsiai nutarė priimti Undinės projektą ir jai skirti premiją \$1,500.00.

Atidarius voką rasta, kad Undinės slapyvardžiu pasirašę yra Rimas ir Jonas Mulokai iš Chicagos ir jiems teko skirta premija.

Rimo ir Jono Mulokų projekte tam kambariui įrengti numatyta ir samata, kuri siekia tik 14,200.00 dol.

Visi būkštavimai, kad to kambario įrengimui reiks 30,000.00 ar 50,000.00 atpuola. Inžinieris Vacys Urbonas pasakė: — žinoma, mes su šia numatyta samata išsiversti negalėsime. Reiks prisitaikyti prie Uni-

nuotaikomis, kas neskatinu žinovų tas temas liesti. Juk visa mūsų teatro istorija turi neabejotiną tautinio atgimimo akcentą. Tai yra dešimtmečius, šimtus žmonių, dešimtis organizacijų vienišas pradą. Scena buvo tapusi kova dėl savitumo, dėl tautinių jausmų ugdymo. Tai buvo matyti ir kitataučių dalykus vaidinant, ką jau bekalbėti apie patriotinius veikalus! Tai buvo, kartu, atkaklus ir atsargus vilčių puo selėjimas, kad tauta būsianti laisva, kad pradingsianti svetimųjų kontrolė.

Šis esminis teatrinės veiklos akstinas V. Maknio veikale praeina lengvo sentimentalo spalvoj. Kartais net atrodo, kad sceninis aktyvumas buvo tiksliai pomėgis, vaidybinės ambicijos, snobizmas. Tuo tarpu scena, greta slaptos spaudos, buvo efektyvi tautinio atgimimo priemonė.

Knygos nugarėlėje ir tituliname puslapyje romėniška skaitlinė I. Tai turi reikšti, kad aptariamą knygą seks kitas tomas. Autorius to nemini savo pratarmėje. Lauksime.

versiteto reikalavimų ir tas pareikalaus kiek daugiau, bet tik ne tiek daug kaip mūsų spauda, kad rašė. Komitetas šiuo laiku kasoje turi \$10,600.00.

• Adv. Raymond Sakis-Sukauskas, gyv. 4692 Alton Dr., Troy, Michigan 48084, įsirengė advokato ofisą 2300 W. Big Beaver Rd., Troy, Michigan 48084, tel. (313) 649-1160 ir kovo 24 d. 3:00 v. surengė jo atidarymą, į kurį atsilankė jo draugai, Detroito visuomeninės veikėjai, žurnalistai ir svečiai. Advokatas Raymondas Sakis - Sukauskas svečius vaišino šampanu.

• Giedrė Sirutytė, baigė Holy Redeemer gimnaziją su National Honor Society garbės pažymėjimu. Giedrė yra baigusi LB lituanistinę mokyklą, skautė ir šoka tautinius šokius. Visiems gerai žinoma ir pažįstama savo eilėraščių deklamavimu lietuviškose parengimuose.

• Linas Juška ir Vida Reklytė, kuria lietuvišką šeimą. Jungtuvės įvyks balandžio 20 d. 5 v. v. šv. Antano bažnyčioje ir vaišės 7 v. v. Kultūriniame Centre.

• A. a. Jeronimas Karalius mirė kovo 7 d. (tikroji mirimo data nežinoma, nes rastas negyvas savo kambaryje). Buvo gimęs 1920 metais gegužės 20 d. Lietuvoje. Palaidotas, po atlaikytų šv. Antano bažnyčioje pamaldų, Holy Sepulchre kapinėse. Jo laidotuvis rūpinosi draugas Albinas Bliūdžius. Velionis buvo Lietuvos Karo Mokyklos kariūnas, bet dėl Lietuvos okupacijos mokyklos nespėjo užbaigti. Priklausė Lietuvių Namų Draugijai, Dariaus ir Girėno klubui ir SLA 352 kuopai.

• Albertas Valys Lietuvos vyskupą Mečislovą Reinį įamžino Lietuvių Fondan su 500 dol. įnešimu. Adolfas Vasiulis įstojo į Lietuvių Fondą narius ir įmokėjo \$100.00.

• Visų trijų parapijų kolektyvo įvyks balandžio 1 d. ir baigsis balandžio 6 d. Praves kun. Anicetas Tamošaitis, S. J. iš Chicagos.

Mišios vyks rytais 9 val. ir pamokslai vakarais 7 val. pakaitomis Detroito trijų parapijų bažnyčiose. Šv. Antano, šv. Petro ir Dievo Apvaizdos.

• LB Detroito apylinkės metiniam susirinkime kovo 24 d. Kultūriniame Centre, nauja apylinkės valdyba išrinkta iš 11 asmenų ir 1 kandidato. Į Valdybą išrinkti: Jonas Urbonas, Vytautas Petrulis, stud. Algis Skrebutėnas, stud. Linas Mikulionis, stud. Irena Sventickaitė, stud. Kastytis Karvelis, stud. Gintė Damušytė, stud. Vytautas Sirgėdas, Birutė Sverienė, Sigita Viskantas ir Martynas Stonys. Kandidatė Rožė Ražauskienė. Susirinkime dalyvavo apie 60 žmonių.

Susirinkimą pravedė Vladas Selenis, sekretoriavo Danutė Jankienė. Į LB Michigano apygardą atstovu išrinktas Skiotys. Kitus atstovus apygardoje atstovaus apylinkių pirmininkai ir seniūnai.

• LB revizijos komisija lieka ta pati ir ją sudaro: dr. Adolfas Damušis, dr. Kazys Karvelis ir Antanas Norus.

• Juozas Kinčius, Jūrų šaulių "Švyturio" kuopos parengimų vadovas, įvertindamas gerą Dirvos informaciją paskyrė nuo savęs auką \$5.00. Dirva dėkoja už auką.

• Studentų Ateitininkų kandidatų kursai įvyks balandžio 5, 6 ir 7 dienomis Dainavos stovykloje. Visi paskutiniųjų metų gimnazi-

DOKTRINIŠKA ATAKA PRIEŠ JAUNUOSIUS DAILININKUS

Gruodžio 13 d. Kaune įvyko sovietinių lietuvių dailininkų sąjungos valdybos plenumas. Ši sąjunga yra "visasąjunginės" sovietinės dailininkų sąjungos pavaldi ląstelė. Organizacijos centras, visagalis ir beapeliacinis, yra Maskvoje. To galingo centro ypač bijo etniniai tos sąjungos skyreliai. Ir ok. Lietuvoje kursuoja būdingas anekdotas apie pavojingiausią vietą komunizmo statybos fronte. Tai dailininko postas! Teisininkas savo klaidas iškia į kalėjimą

chirurgas tiesiog į žemę. Literato klaidų knygoje nesuranda, nes knygų neskaito. O dailininkas savo ideologines klaidas išstato viso pasaulio akims.

Dailininkų valdybos posėdžiai vyko kaip tiksliai tuo laiku, kada Kaune buvo jaunųjų dailininkų kūrybos paroda. Kad plenumo pokalbiai ir priekaištai turėtų konkrečią bazę, plenumas paėmė savo diskusijų temą: Jaunieji dailininkai šių dienų gyvenime.

Šios dienos yra komunizmo statybos dienos. Sukomunistintos šalys turi rodyti entuziazmą, kapitalistiniai kraštai turi kenkti tai statybai. Tad šios primityvios, grubios sąvokos sumontuoja jaunojo dailininko užsiągažavimą sovietinės doktrinos atžvilgiu.

Plenumo buvo doktriniškai rūpestingai peržvelgtas Kauno parodos turinys. Paroda tikrai buvo nemaža. Dalyvavo 180 dailininkų, kurie išstatė apie 600 kūrinių. Čia buvo gausūs tapybos, skulptūros ir grafikos skyriai. Tarp tokios masės jaunųjų dailininkų buvo ir visai dar nežinomi vardai. Kažin kokių būdu jų kūriniai buvo respektuoti. Jie pateko į parodą, kur šiaip jau viešpatauja žinomi kūrėjai, vienaip ar kitaip užsirekomendavę dailės pasaulyje savo talentais.

Nesvarbu, į kuriuos pasaulio kraštus esat išsisklaidę, būtinai norime žinoti, kur, nes dar nesame gavę visų jūsų adresų. Artėja "šilainės" 25-čio sukakties minėjimas ir norime jus pakviesti. Dar šiandien rašykite, mūsų vadovei, p. Galinai Gobienei, adresu: 6849 Vernon, Dearborn Hts. Mi. 48127 ar jai paskambinkite: (313) 563-8260.

Karolė Veselkaitė

Hartford

ŠAUNUS RAMOVENŲ BALIUS

L.V.S. "Ramovė" Hartfordo skyrius ruošia nuotailių š. m. balandžio 20 dieną, 7:30 val. vakare, Lietuvių Amerikos Piliiečių Klube, 277 Lawrence St., Hartford, Conn.

Baliaus programą išpildys Svajonių Sektetas vadovaujamas muziko Jono Beinoriaus iš New Britono. Šokiams gros visų mėgiamas Ed. Radionovo orkestras. Svečiai bus vaišinami skania šilta vakariene, tauriais gėrimais, kavute ir pyragaičiais. Baliaus metu bus išleistas ant loterijos dail. Marijos Žukauskienės gražus paveikslas. Čia kiekvienas galės išmėginti savo laimę. Ramovėnų pobūviai visada praeina pakilioje nuotaikoje ir susirenka daug svečių.

Tad iki malonaus pasimatymo pavasario baliuje. (r)

Sovietų dailėje dominuoja socialistinio realizmo kūriniai. Sunku pasirodyti modernaus meno šalininkams. Jie bemačiant apšaukiami "dekadentais", išsigimėliais, praradusiais savo klasinę samonę. Tokiems dažnai nesurandama vietos parodų stenduose. Dėl to ir užsieniečių nuomonės apie sovietines dailės parodas sutampa bendroje išvadoje: tai dusinanti monotonija! Dailininkui leidžiama ribota galimybė turėti savo "potepį" ir kompoziciją. Dailininkas gali turėti "savo dažus" ir nuotailę. Bet jis neturi teisės daugelį sužetų paliesti.

Saviesiems, jauniems, sovietai doktriniškai reiklūs, grąsiai diktatoriški. Tad dėl šios Kauno jaunųjų parodos oficialioje, net nepasirašytoje apžvalgoje, kas reišia kompartijos cerberio žodį (Literatūra ir menas, Nr. 51), prasikišo ideologiniai smerkimų ir priekaištų ragai.

Mūsų jaunieji nestokoja vaizduotės, kompozicijos išmonės, žanrinio įvairumo, lieja žurnalas krokodilo ašaras, tačiau kartais jų darbų idėjinį pradą nustelbia dekoratyvumo, stilizacijos, ornamentų pomėgis, pasigenda artimesnio sąlyčio su tikrove, raiškesnės, aktualesnės minties įprasminimo; beveik nebeuoselejamos mūsų grafikos kovingosios tradicijos. Dar kitur to smerkimo rašinyje pastebėta: jaunieji turi giliau apmąstyti savo darbų idėjinį karkasą...

Doktrinos pasėliai dailės drobėse, graviūroje, neatneša bolševikų laukiamo derliaus. Jeigu iki šiol, per tris skausmingas dekalas, socialistinio realizmo kūriniai neišsikrapštė iš grubios politinės propagandos žanro, ar jie taps kada nors, ateityje, meno kūriniais? "Pilietiskumas" bei "kryptingumas" smarkiai sensta. Jaunieji bodisi senom manierom, senais teptukais... Xx

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gaukite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

Detroito po Vasario šešioliktosios iškilmingo minėjimo Jaunimo centre vasario 17 d. meninės programos dalyviai. Viduryje stovi: šaulių kanklininkų būrio vadovė Danutė Petromienė, tautinių šokių "Šilainė" vadovė Galina Gobiene ir solistas Pranas Zaranaka. Kairėje DLOCO pirm. Antanas Sukauskas.

K. Sragausko nuotrauka

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

TINKLINIO TURNYRAS

Šį šeštadienį, kovo 30 d., Stow Sr. High School, Stow, Ohio, įvyks moterų "AA" klasės kviestinis tinklinio turnyras, vadinamas "8th Lake Erie Invitational", kurį rengia ir jame dalyvauja Clevelando LSK žaibo moterų tinklinio "AA" komanda.

Varžybų preliminariniai žaidimai prasidės nuo 8:00 val. ryto, ir tęsis iki ankstyvos popietės.

Baigminiai žaidimai, kuriuose liks tik geriausios komandos, prasidės apie 3 val. Turnyras numatomas užbaigti 6 val.

Šis turnyras yra paskutinis iš "AA" klasės turnyrų, kuriuose LSK žaibo komanda sėkmingai dalyvavo šį sezoną. Jame dalyvavo 10 geriausių komandų iš rytinės JAV dalies, kaip Chicago's Rebels, South Bend Komets, New Yorko Vanderbuit, Baltimorės Bullets, Columbus Upstarts ir kt.

Turnyro salę pasiekti reikia važiuoti Int. 271 į ta.

pietus iki Int. 480 atsišakojimo. Tada imti Int. 480 ir išvažiuoti 91 keliu išvažiavime. Važiuoti 91 keliu į pietus, perkirsti Ohio Turnpike. Privažiavus Stow miestelį pasukti į dešinę (vakarus) Graham Road, ant kuriuo pavažiavus keletą šimtų jardų pamatysite po dešinę Stow Sr. High School pastatus.

Žaibo komanda šiuo metu yra pirmaujanti rytinėje Amerikoje. Atsilankykite pasižiūrėti aukštos klasės tinklinio žaidimo.

• **Rašyt. Alg. Landsbergis** š. m. balandžio 21 d. atvyksta į Clevelandą ir Lietuvos Namuose duos savo kūrybos rečitai. Vakaronę rengia LB kultūrinių vakaronių reng. komisija. Pradžią 6 v. v. Visi lietuviai, besidomj literatūra, kviečiami atsilankyti į šį kultūrinį rengimą.

• **Clevelando skautijos** rengta Kaziuko mugė praejo dideliu pasisekimu, sutraukusi daug žmonių ir ant skobnių beveik nebeliko prekių. Mugė atidarė iš New Yorko atvykusi LSS vyr. skautininkė L. Milukienė.

• **Pensininkų klubo** eilinis suėjimas įvyks balandžio mėn. 4 d. 1 val. p. p. nuolatinėje vietoj. Bus dr. D. Degesio pranešimas-paskai-

AUKOS RELIGINEI ŠALPAI

Iki kovo 17 d. Religinei Šalpai aukas atsiuntė: Dr. J. Kraučiusas (Toledo, Ohio) 50 dol., kleb. kun. B. Ivanauskas 30 dol., A. ir E. Garkai 25 dol., A. Alkaitis 20 dol., A. Karklius 20 dol.

Po 12 dol.: St. ir E. Alšėnai, H. ir S. Idzeliai ir P. ir O. Žilinskai.

Po 10 dol.: Albert ir Ruth Dauper, kleb. kun. A. Goldkovskis, dr. Ed. ir B. Juodėnai, L. ir St. Keženiai, J. Krištolaitis, P. ir E. Mikšiai (Florida), Antanas Nasvytis, A. ir I. Sušinskai, dr. J. ir I. Stankaičiai, Z. ir St. Obeleniai ir P. Zigmantas.

VI. ir A. Gelažiai 7 dol. Po 5 dol.: V. Andrušaitis, J. ir M. Apanavičiai, A. Balasaitienė, D. Čipkienė, Iz. Jonaitienė, V. Kasakaitis, J. Macauskas, V. Mariūnas, dr. F. ir R. Mickevičiai, V. Palūnas, A. Puškorūtė, J. Smetona, Janina Steponavičienė, J. ir M. Švarcai ir V. ir M. Valiai.

A. Vasiliauskas 2 dol. Iš viso 36 aukotojai, 375 dol. Visiems širdingas ačiū. Laukiam atsiliepiant kitų.

Religinės šalpos Komitetas

• **Society National Bank** prezidentas J. M. Struchen praneša, kad bankas atidaro naują skyrių Parmoje, prie Broadview ir Pleasant Valley Rds.

Nauja skyriaus pastato statyba bus baigta š. m. gegužės 1 d. Skyrius atliks visas bankines operacijas ir iš automobilio aptarnaujamą kasos langelį, bei didelę automobiliams pasistatyti aikštę.

• **Perkant ar parduodant namus**, prašome kreiptis pas Čipkus Realty, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

PARDUODAMAS NAMAS

Dviejų šeimų namai arti Naujos parapijos bažnyčios geram stovyje su visais patogumais. Prieinama kaina. Paskubėkite apžiūrėti.

Čipkus Realty
943-0910

• **Apdraudos reikalais** geriausius patarnavimus gaukite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

HOUSE FOR SALE

Open Sunday 1-5 p. m.

Brick ranch, Our Lady of Perpetual Help and St. John's Schools, 7 years old, 3 bedrooms, 16 foot kitchen, 1 1/2 bath, basement, central air condition, can not be duplicated at today's cost. Price in mid 30,000. 17807 Nottingham Rd. South off Lake Shore Blvd.

C-P-M Realtors, Inc.
944-3232

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

BALANDŽIO 20 D. Pavasarinis balius. Rengia Liet. Inž. ir Architektų S-gos Clevelando sk. ir Ohio Liet. Gydytojų D-ja Lietuvos Namuose, Pradžią 7:30 v.

ISIDĖMETINAS IŠRADIMAS

Geriausio Amerikoje ir Europoje "JIB Hoarfleage-Lotion" preparatas sulauko plaukų slinkimo, naikina pleiskanas, pašalina niežėjimą, plaukų skilimą, stiprina plaukų šaknis, padeda atgauti natūralią plaukų spalvą. JIB vartodami nebesitė nei žili, nei pliki 100%. Įrašyti vaistinių RED BLUE knygoje: JIB Medicine Ltg. 8 uncijos 16 savaičių \$6.00. Pinigus užsiųsi mūsų atstovybei: 2498 Dougall Rd., Windsor 12, Ontario, Canada arba J. I. B. Laboratory 1437 So. 49th. Ave., Cicero, Illinois 60650, U. S. A.

Boston

DVI SUKAKTYS

Balandžio mėnesyje Bostono lietuviai rengiasi paminėti dvi mūsų visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo sukaktis.

Balandžio 21 dieną lietuvių radijo valanda švęs 40 metų sukaktį nuo savo įsteigimo ir "Laisvės Varpas", P. Viščinio vedamas 20-tis metų. Šią sukaktį atžymėti LB Bostono apylinkės pirmininkas A. Matjoška kovo 8 d. buvo sušaukęs lietuviškų organizacijų atstovų pasitarimą. Dalyvavo 30 asmenų ir "Laisvės Varpas" vedėjas Petras Viščinis iš Brocktono. Jis padarė pranešimą apie jo vedamos radijo valandėlės materialinę padėtį ir patiekė savo planą dėl sukaktuvinio minėjimo. Po diskusijų iš susirinkusių asmenų buvo sudarytas sukakties rengimo komitetas: pirm. A. Matjoška, vicepirm. dr. A. Budreckis, sekr. išd. V. Žiaugra, išd. M. Subatis. Komitetui talkinti iš dalyvavusių buvo sudarytos kelios komisijos: skelbimų rinkimo komisija sukaktuviniui leidiniui išleisti — pirm. H. Čepas, salės parengimo ir vaišių — Ulevičienė, spaudos — J. Sonda, J. Vizbaras, P. Žičkus.

Minėjimo meninę programą išpildys Ona Aleksaitė, baigusi Varšuvos konservatoriją ir šiuo metu dainavimo studijas gilinanti Bostono muzikos konservatorijoje. Solistei akompanuos dr. V. Vasyliūnas. Minėjimas vyks Liet. Piliėčių Klub salės III aukšte, publikai sėdinti prie atskirų staliukų po dešimt asmenų. Komitetas prašo staliukus užsisakyti iš anksto pas izdininką M. Subatį ir Liet. Enciklopedijos leidėją J. Kapočių Bostone ir pas Jančauską Brocktone tel. 588-9091.

BALFŌ 30 metų sukakties minėjimą rengia Bostono 17-tasis skyrius, vadovaujamas Antano Andriulionio, balandžio mėn. 28 d. 3 val. po pietų Lietuvos Piliėčių Draugijos salės III aukšte. Prasidės pamaldomis balandžio 28 d. 7:30 v. ryto šv. Petro lietuvių parapijos bažnyčioje. Iškilmingame minėjime salėje kalbės BalfŌ pirm. Marija Rudienė iš Chicago. Meninę programą atliks akt. Vitalis Žukauskas iš New Yorko. Visų pareiga prisidėti prie šios garbingos sukakties paminėjimo.

J. V. Sūdavas

BALANDŽIO 28 D. Grandinė- lės pasirodymas CCC Teatre.

GEGUŽĖS 4 D. A. Kairio drama iš 1941 m. sukilimo, Nauj. parapijos salėje.

GEGUŽĖS 12 D. Šv. Jurgio parapijoje pietūs klebonui kun. B. Ivanauskui pagerbti.

GEGUŽĖS 12 D. Skulptoriaus P. Baltuonio kūrinių paroda Europa Travel Service salėje. Rengia Korp. Giedra.

GEGUŽĖS 19 D. Motinos dienos minėjimas. Rengia šaulių kuopos moterų sekcija Lietuvos Namuose, Pradžią 4 val. p.p.

A. VARNAS. Mergaitės portretas (1974). Iš parodos, įvykstančios balandžio 6 - 14 d. Chicagoje Lietuvos Tautinių Namuose.

7 DIENOS ČIKAGOJE...

(Atkelta iš 8 psl.) Iešioti albumą galėtų išleisti? Mums besikalbant su p. Kolbiene, tema nukrypo į dail. P. Puzino kūrinių likimą. Aprašydamas Dirvoje spaudos konferenciją, įvykusią Čiurlionio galerijoje vasario mėn. kas lieti dail. P. Puzino kūrinių likimą, aprašiau tą versiją, kurią atskleidė konferencijoje dalyvavusi A. Puzinienė. Tuo tarpu p. Kolbiene reikalą kitaip nušvietė. Dail. P. Puzinas, dar gyvas būdamas, Z. Kolbai prasitaręs, jog norėtų, kad po mirties jo kūrinių rastų sau vietą Čiurlionio galerijoje. Mirė nepalikęs testamentą.

Kai dail. Z. Kolba nuvyko į New Yorką gelbėti kūrinių, juos rado sukrautus varžytinių vietoje. Tada dalį paveikslų iš varžytinių vietos nupirko dail. Z. Kolba, o kitą dalį A. Puzinienė. Nupirktus paveikslus Z. Kolba lėktuvu parvežė į Chicago, čia su kitų talka juos nuvalė ir, Lietuvos gen. konsului dr. Daužvardžiui patarus, padėjo apsaugai į Midland Savings bendrovę, kur ir dabar tie paveikslai tebėra. Paveikslų nupirkimas, pervežimas į Chicago, įreminimas bei sutvarkymas kainavęs apie 2,500 dol. Tuos pinigų asmeniškai sumokėjęs dail. Z. Kolba iš savo kišenės, aukomis prisidėjęs ir keliems kitiems dailininkams bei bičiuliams. Aš nesiiu įrodinėti ir spresti, kuri versija yra teisinga, p. Puzinienės ar p. Kolbienės, bet tik atidengti spaudoje abiejų pusių pasisakymus vienu iš opių reikalų, kurs dabar taip plačiai linksniuojamas mūsų spaudoje.

• **MARGUCIO** pavasarinis koncertas, įvyks balandžio 21 d. Jaunimo centro didžiojoje salėje, vėl atvers mums naujus talentus. Dvi pagrindinės programos atlikėjos bus: kolo-ratūrinis sopranas Anita Pakalniškytė, garsėjanti soliste iš Hamiltono; taip pat jauna smuikininkė Brigita Pumpolytė iš Philadelphijos. Koncertinę programą pajavirins Violetos

Karosaitės paruoštas bei atliktas naujas baletas "Geografijos pamoka". Žinant, kad Margučio renginiai visad būna novatoriški ir tuo idomūs, laukiama didelio visuomenės susidomėjimo ypač iš jaunosios kartos tarpo.

• **ILLINOIS** kongresmanas Atstovų rūmuose Washingtono Edward Derwinski, didelis lietuvių draugas ir ištikimas Lietuvos laisvės bylos rėmėjas, savo laiku Lietuvos reikalui prabilęs net Jungtinėse Tautose, specialaus nepartinio lietuvių komiteto bus pagerbtas gegužės 5 d. Jaunimo centre.

• **ARTINASI** metinės kai iš šio pasaulio amžinybėn iškeliavo šviesus lietuvis patriotas bei visuomenininkas dr. Steponas Biežis. Jo mirties metinės bus paminėtos gegužės 19 d. mišiomis jėzuitų koplyčioje, paminklo pašventinimu šv. Kazimiero kapinėse ir akademija Tautiniuose namuose. Minėjimui sudarytas specialus komitetas, kurio prezidiume matome pirm. T. Blinstrubą, vicepirm. inž. J. Jurkūną, sekr. A. Kalvaitį ir išd. J. Juodikį. Kudirkiškos dvasios dr. S. Biežis buvo tas žmogus, kurs, regis, neturėjo priešu, o tik draugus.

• **NAUJASIS** Ateitininkų federacijos vadas dr. Petras Kisieliūsis įpareigas iškilmingai buvo įvestas kovo 16 d. Cicero, Ill. Naujasis Ateitininkų federacijos vadas, kurį asmeniškai puičiai pažįstu nuo 1951 m., yra nuoširdus lietuvis patriotas ir jo gyvenimo pagrindinis motto — Lietuvos laisvė bei nepriklausomybė. Abu su žmona Stefa aukodami dideles sumas įvairiems lietuviškiems reikalams, yra tikri lietuviško dosnumo pavyzdžiai. Iš naujojo federacijos vado laukime kiek daugiau tolerancijos Amerikos Lietuvių Tarybai ir kitoms organizacijoms, kurios suvaidino svarbų vaidmenį dar prieš mums atvykstant į šį kraštą, ir kurias nemaža dalis ateitininkų stipriai remia.

Kriaučiūno vardo Amerikos lietuvių Montessori vaikų namelio Chicagoje auklėtinės Tina Antanaitytė ir Ingrida Mikūnaitė mokomos rašyti. V. Juknevičiaus nuotrauka

Superior Savings AND LOAN ASSOCIATION

yra jūsų kaimynystėje ir teikia visus finansinius patarnavimus. Automatinė, kompiuterizuota apskaičiavimų sistema.

Paskolos nekilnojamam turtui įsigyti, naujoms statyboms, priestatams ir remontui.

Už reguliarius taupymo indėlius mokama 5 1/4%

Už terminuotus taupymo pažymėjimus mokama 6 1/2% — 7 1/2%

TAUPYMO INDĖLIAI IR PAŽYMĖJIMAI
APDRAUSTI-IKI \$20,000.

Išduodami kelionių čekiai, orderiai, priimami mokesčių įmokėjimai, elektros, dujų ir telefono sąskaitos, parduodami JAV bonai.

Pasinaudokite jums arčiausiai esančios įstaigos patarnavimu!

798 East 185 Street, Cleveland, Ohio 44119
6712 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103
13515 Euclid Avenue, Cleveland, Ohio 44112
14406 Cedar Rd., University Hts., Ohio 44121

DARBO VALANDOS

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:30 iki 4:00 • Penktadienį 9:30 iki 6:00 • Šeštadienį 9:30 iki 2:30 • Pirmadienį uždaryta. • Pagrindinė įstaiga E. 185 St. atidaryta iki 2:30.

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio
Tel. 531-7770

LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA. GERAI VĖSINAMA IR YRA DIDELĖ AIKŠTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės valandose suteikia rimtą ir simpatingą patarnavimą.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

PREZIDENTO ANTANO SMETONOS MINĖJIMAS
NEW YORKE

Lietuvos respublikos prezidento Antano Smetonos 100 metų nuo gimimo ir 30 metų mirimo sukakčių pagrindinis minėjimas įvyks š. m. gegužės 12 d., sekmadienį, 4 v. p. p. Kultūros židinyje New Yorke.

Minėjimą rengia Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga ir New Yorko Lietuvių Organizacijų Komitetas.

Po akademinės dalies bus meninė programa, kuria atliks solistė Daiva Mongirdaitė.

Visi lietuviai maloniai kviečiami minėjime dalyvauti.

• **BATUNO** antrasis koncertas kun. Norberto Trepšos stipendijų fondui remti įvyks sekmadienį, kovo 31 dieną, 2:30 p. p., Rutgers Presbyterian Church salėje, 236 West 73rd Street (prie Broadway), New Yorko mieste. Koncerto programoje — plačiai pagarsėjęs **Phoenix Woodwind Quintet** ir mūsų jaunoji solistė — sopranas **Jūratė Vėblaitytė-Litchfield**. Bus išpildomi tik lietuvių, latvių ir estų

kompozitorių kūriniai. Lietuviškajai daliai muziką paruošė ir pritaikė kompozitorius **Darius Lapinskas**.

Į šį koncertą **BATUNAS** pasiuntė pakvietimus visų valstybių diplomatams bei užsienio korespondentams prie Jungtinių Tautų. Tikimasi, kad lietuviai nepraleis šios retos progos, gausiai dalyvaus šiame koncerte ir tuo parems **UBA-BATUNO** organizuojamą vasaros stipendiją Jungtinėse Tautose pabaltiečių jaunimui.

• **BATUNO** penktasis pabaltiečių festivalis šiemet įvyks rugpiučio 24, latvių sodyboje "Priedaine", Freehold, New Jersey. Šiam festivaliui atžymėti bus išleistas specialus suvenyrinis leidinys, kurį jau pradėjo redaguoti **BATUNO** vicepirmininkė **Helen Kulber-Kulbokienė**.

• **Dr. Jonas Balys**, žinomas lituanistas bei tautosakininkas, pakviestas dalyvauti pabaltiečių bibliografijos svarstybose, kurios bus **IV-osios Pabaltiečių studijų konferencijos** metu Illinois universitete gegužės 16-19 dienomis.

• **Vasario 16** proga Elizabethė ruošta minėjime buvo gauta auka Vilties draugijai 10 dol., kurią persiuntė **JAV LB** valdybos išd. **P. Mitalas**. Ačiū.

• **"Miršta tik žmonės"**, Andriaus Norimo savanorių-partizanų temomis romanas atiduotas rinkti "Vilties" spaustuvei, Clevelande. Romaną leidžia Liet. Veteranų S-gos Ramovė Los Angeles Skyrius (4422 Oakwood Ave., Los Angeles, Cal. 90004). Laukiama knygos pasirodant rinkoje 1975

metais. Iš anksto užsiprenumeruojant jos kaina \$5. Garbės prenumeratoriai-rėmėjai (ne mažiau \$10) bus įrašyti knygon. Mecenatais laikomi aukoję šimtinę arba daugiau. Prenumeratas ar aukas siųsti nurodomu adresu. Šiuo žygiu Knygai Lėšų Telkimo Komisija savo darbą atliko, tačiau ir toliau pagelbės verbuoti aukotojus. Visuomenė kviečiama knygos leidimą paremti.

• **Nauja Valdyba.** Liet. Veteranų Sąjungos Ramovė Los Angeles Skyrius visuotiniame susirinkime kovo 10 d. išsirinko naują Valdybą, kuri pasiskirstė pareigomis taip: pirmininkas — **Andrius Mironas**, sekretorius — **Kazys Motušis**, išdininkas — **Jonas Venckus**. Revizijos Komisijon išrinkti: **Antanas Pinkus**, **Jonas Steikūnas** ir **Juozas Spirauskas**.

• **Dail. Marija Žymantienė-Biržiškaitė** sukūrė lino leumo ražinį **A. Norimo** romano "Miršta tik žmonės" viršeliui turinio temomis ir liaudies motyvais.

• **Pasaulinės Antikomunistų Lygos** septintoji metinė konferencija bus balandžio 8-11 d. Statler Hilton viešbutyje, Washington, D. C. Ją globoja American Council for World Freedom, Suite 500, 1735 DeSales St. N. W., Washington, D. C. 20036. Tel. (202) 783-9449.

• **Juozas Truškauskas**, amerikiečių rašytojų klubo "Trojan" pirmininkas, praneša, jog šios plačios organizacijos padarytas nutarimas turėti savo atstovą prie Jungtinių Tautų dabar netrukus jau bus įvykdytas. **J. Truškauskas** klubo vardu yra išsiuntęs pasaulio valdovams, prezidentams bei politikams daug pareiškimų su protestais dėl Lietuvos pavergimo ir su reikalavimais atstatyti jos laisvę.

KONKURSAS JAUNIESIEMS ŽURNALISTAMS

Lietuvių žurnalistų Sąjungos centro valdyba ragina jaunuosius žurnalistus, iki 30 metų amžiaus, rašyti į laisvojo pasaulio lietuvių spaudą ir kviečia dalyvauti **Daužvardžio Fondo** konkurse.

Konkurso dalyviai, iškirpę iš laikraščių savo rašinius, spausdintus nuo 1974 m. sausio 1 d., ar padarę jų foto kopijas, atsiunčia tą įrodomąją medžiagą iki 1974 m. lapkričio 1 d. LŽ S-gos pirm. kun. **J. Vaišniui**, S. J. adresu: 2345 West 56th St., Chicago, Il. 60636.

Konkurse gali dalyvauti visų lietuvių laikraščių jaunieji bendradarbiai, neišskiriant jaunimui skirtos spaudos.

Pinigines premijas paskirs LŽ S-gos centro valdyba savo posėdyje lapkričio 6 d.

Radiojo valandėlių jaunieji bendradarbiai ar laikraščių foto reporteriai gali konkurse dalyvauti, valandėlių vedėjams ar laikraščių redaktoriams juos raštu rekomendavus.

Greitesniam pašto korespondencijos gavimui, Dirva pašte išsinuomavo pašto dėžutę — P. O. Box 03206, tad siųsdami Dirvai laiškus, korespondencijas ar pinigų, adresuokite:

DIRVA
P. O. Box 03206
Cleveland, Ohio 44103

7 DIENOS ČIKAGOJE

VLADAS BŪTĖNAS

Viktorija ir Justinas Mackevičiai, Sr. prie bronzinės lentos Standard Federal bendrovės steigėjo garbei.

• **DIDŽIAUSIA** Chicagoje lietuvių įkurta bei vadovaujama taupymo ir skolinimo bendrovė yra **Standard Federal Saving**. Nėseniai ši bendrovė, buv. grafų Oginskių tarno **J. Mackevičiaus** Sr. įsteigta 1909 m., atšventė 65 metų sukaktį, gi **Justinas Mackevičius** Sr. paminėjo ir savo 85 m. amžiaus sukaktį. Pats Mackevičius, sulaukęs tokio gražaus amžiaus, bendrovėje jau retai nepasirodo. Ją dabar tvarko bendrovės prezidentas, **Viktorijos** ir **Justino Mackevičių** sūnus **Justas**.

Tiems laikraštininkams ar kultūrininkams, kurie ryžtasi **A. Smetonos** veiklą **JAV** plačiau patyrinti, būtų tikrai įdomu išklausyti ir **J. Mackevičiaus** jr. prisiminimus, nors jis ir kalba tik angliškai. Įdomu, kad **Standard Federal** bendrovės viceprezidentų tarpe yra ir naujųjų ateivių: tai mūsų mėgiamasis tenoras **Stasys Baras** ir finansininkas **A. Kašuba**. Jų žodis tuose rūmuose daug ką reiškia. Gi vienas iš sekretorių, trečios kartos **JAV** lietuvių **Barbaras Jerome**,

savo lietuvišką kilmę priima ne tik gražiais geltonais plaukais, bet ir tikra lietuvių kalba, plaukiančia iš jos lūpų. Ta jauna moteris man labai priminė buvusios **Pennsylvanijos** angliakasių Lietuvos dabartinį jaunimą.

• **MENININKŲ** klubo Chicagoje kūrėjas ir Čiurlionio galerijos įkūrimo iniciatorius bei įgyvendintojas dail. **Zenonas Kolba** mirė prieš dviejus metus, 1972. III. 26 vėžio ligos pakirstas. Jo palaikai ilsisi šv. Kazimiero kapinėse ir ant kapo pastatytas skulpt. **R. Mozeļausko** meniškas paminklas su įgraviruota mirusio dailininko religinio kūrinio replika. Antrųjų mirties metinių proga aplankiau mirusio dailininko našlę. Namuose radau stropiai saugojamus paliktus kūrinius, o taip pat ir monumentalų genocido albumą, dail. **Z. Kolbos** paruoštą su dideliu kruopštumu bei atsидėjimu ir iki šiol dar tebe laukiantį leidėjo. Ar neat-siras mūsų bendrinių organizacijų ar pavienių pasiturinčių asmenų, kurie tą lietuvių tautos genocidą

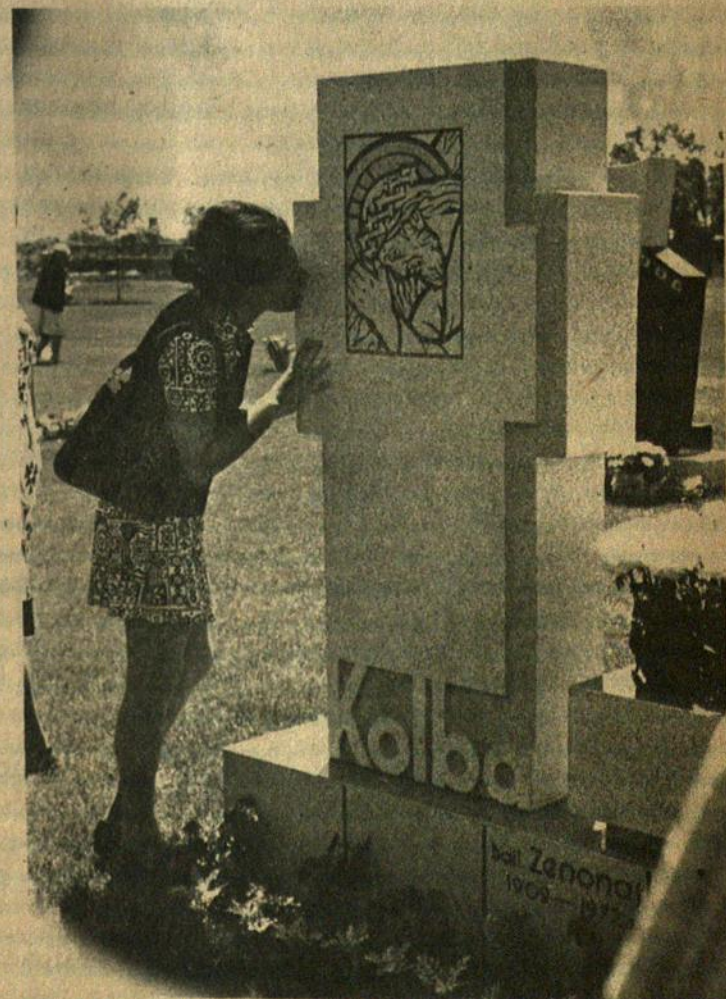
(Nukelta į 7 psl.)

Standard Federal bendrovės prezidentas **J. Mackevičius Jr.**, įteikęs 500 dol. auką **Chicago lietuvių operos** atstovams **V. Momkui** (kairėje) ir **R. Vaitkevičienei** (dešinėje).

E. Būtėno nuotrauka.

tinis Mackievich Jr. Gi bendrovės kūrėjas ir išugdymo garbei įamžinta specialioji bronzinė lenta. Mackevičiai yra nuolatiniai ir gal patys stambiausi **Chicago lietuvių operos** mecenatai. Prieš "Kaukiu baltos" spektaklius su operos valdybos nariais buvom kartu nuvykę atsiimti 500 dol. aukos. Atsirado proga plačiau pasikalbėti su **J. Mackevičium** jr. Jo paklausiau ar tai tiesa, kad **Standard Federal** bendrovėje yra saugojama visa medžiaga, liečianti paskutinio nepriklausomos Lietuvos prezidento **A. Smetonos** veiklą Amerikoje. Jis atsakė, kad tai tikra tiesa ir, reikalui esant, jis mielai leistų tą medžiagą peržiūrėti ar ją pasinaudoti. **J. Mackevičius** jr. taip pat priminė, kad **Smetonoms** ilgesnį laiką būnant **Chicagoje**, jie gyveno jo tėvo namuose. Jaunasis Mackevičius dar ir šiandien prisimena eilę epizodų iš pokalbių su buv. Lietuvos pre-

Dail. **Z. Kolbos** dukra prie tėvelio paminklo šv. Kazimiero kapinėse.

Tautinės srovės veikėjui, Dirvos rėmėjui ir Vilties Draugijos šimtininkui

A. A.

JUOZUI SATKUI

Kanadoje mirus, jo žmonai, dukroms, seseriai ir broliams, giminėms ir artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia

Vilties Draugijos Valdyba
ir
Dirva

Mylimai motinai

A. A.

PRANEI MACIAUSKIENEI

mirus, dukrą **JANĘ** ir **JUOZĄ DAUNORUS**, sūnus **ADOMĄ** ir **HENRIKĄ** su šeimomis giliai užjaučiame ir kartu liūdime

Bronė Paplėnienė
A. ir R. Vaičiaičiai
R. ir A. Pužauskai